

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Feitenreconstructie Tijdlijn: Jeugd

Periode: maart 2020 tot en met februari 2021

Programmadirectie Nafase COVID-19

Leeswijzer

Deze feitenreconstructie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) betreft de periode maart 2020 tot en met februari 2021 en is voornamelijk gebaseerd op zowel openbare bronnen (voornamelijk Kamerstukken, Kamerstukken en nieuwsartikelen waarover Kamervragen zijn gesteld), als interne bronnen (voornamelijk van de Directie Jeugd en de Stuurgroep Zorg voor de Jeugd). Daarnaast is input verwerkt van de beleidsdirectie(s) van VWS die betrokken was (waren) bij het thema van deze tijdlijn.

De **grijze teksten** verwijzen naar aanvullingen op basis van mondelinge bronnen of van respondenten ontvangen opmerkingen zonder bronstukken.

De feitenreconstructie is opgedeeld in drie hoofdstukken: (1) Mentaal welbevinden, (2) Veiligheid en kindermishandeling en (3) Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting). In deze feitenreconstructie zal in een aantal gevallen ook verwezen worden naar de (volwassenen) GGZ, voor een meer gedetailleerde weergave van deze feiten kunt u de tijdlijn ‘GGZ’ van NC-19 raadplegen. Voor informatie over andere onderwerpen tijdens de coronapandemie wordt verwezen naar de desbetreffende tijdlijnen.

De feitenreconstructie start met een kort overzicht van de belangrijkste kantelmomenten. Kantelmomenten zijn cruciale momenten en/of belangrijke koerswijzigingen in de bestrijding van de coronapandemie. De kantelmomenten zijn in de feitenreconstructie die volgt in meer detail te vinden.

Namen en functienamen van medewerkers van het ministerie van VWS worden in de feitenreconstructie vervangen door “ambtelijk VWS” en namen van medewerkers van andere organisaties zijn vervangen door “functionaris”.

Gebruikte hyperlinks in sommige bronvermeldingen zijn mogelijk na verloop van tijd niet meer toegankelijk.

De Bestuursraad van VWS heeft de inhoud van deze tijdlijn vastgesteld op 8 april 2022.

Instructie

Dit document is interactief. Dat betekent dat informatie - naar wens en op maat - uitgebreid kan worden.

- **Algemeen:** als de cursor (of het handje) verandert in een wijzende vinger dan is er sprake van een interactief element.
- **Oranje schuin en dikgedrukte** tekst gaat naar extra informatie binnen dit document
- **Blauwe onderstreepte** woorden linken naar internetpagina's buiten dit document.
- Klik op het icoon om naar het overzicht met de kantelmomenten te gaan.
- Met de blauwe en witte pijlen   kunt u naar links en rechts navigeren.
- Na het volgen van een interne link naar de verklarende woordenlijst kunt u terug naar de lopende tekst door op het pijltje **Keer terug** naast het woord te klikken.
- Na het volgen van een interne link naar de eindnoten¹ of *bronnen* kunt u terug naar de lopende tekst door in het overzicht op het cijfer voor de eindnoot te klikken.

Kantelmomenten

1. Crisisstructuur met het jeugdveld wordt ingericht

Nadat Nederland in lockdown gaat roept VWS de stuurgroep Zorg voor de Jeugd en Corona dagelijks bijeen (later wekelijks). Op 17 maart 2020 gebeurt dit om de crisisstructuur in het jeugdveld in te richten. Het doel is om signalen te verzamelen, te bespreken en te adresseren. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), als kennisinstituut, lanceert een nieuwe informatiepagina met belangrijkste Q&A's voor jongeren, ouders en jeugdprofessionals. Belangrijkste vragen van professionals in de jeugdzorg werd binnen enkele dagen (soms weken) voorzien van een antwoord in de stuurgroep, getoetst bij het OMT/RIVM, door het NJI verwerkt in een handreikingen en verspreid door brancheverenigingen en beroepsvereniging. Zo kon de stuurgroep snel inspelen op de vragen die leefden in de jeugdzorgsector. De stuurgroep dringt er in april bij VWS op aan om het welzijn van de jeugd zwaarder mee te laten wegen in de besluitvorming.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

2. Meerkostenregeling voor gemeenten en de 'continuïteitsbijdrage'

Door toedoen van de coronacrisis komt er in maart 2020 steeds meer druk te staan op de continuïteit van de zorg. Minister De Jonge geeft aan dat hij bij gemeenten erop heeft aangedrongen om zorgaanbieders (waaronder ook Jeugdzorgaanbieders) tot in ieder geval 1 juni financiële zekerheid te bieden, zodat urgente zorg niet uitgesteld hoeft te worden. Deze meerkosten zullen vergoed worden door VWS. Zorgverzekeraars geven zorgaanbieders de mogelijkheid om een zogenoemde 'continuïteitsbijdrage' aan te vragen; deze continuïteitsbijdrage is 100% van de gemiddelde maandomzet 2019, aangevuld met de indexatie in contract zoals toegepast in 2020. Deze bijdrage hoeft niet terugbetaald te worden. Op 21 juli 2020 geeft minister De Jonge aan dat de meerkostenregeling voor WMO en Jeugdzorg (€ 170 miljoen samen) is verlengd tot 31 december 2020. Op 18 november 2020 besluit minister De Jonge de meerkostenregeling te verlengen tot 1 januari 2022.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

3. Kabinet besluit scholen, sport en onderwijs te openen voor jeugd

Op 22 april 2020 geeft minister De Jonge aan dat de eerste versoepelingen plaats kunnen vinden. Het gaat hierbij om stappen die gezet kunnen worden met betrekking tot de basisscholen en kinderopvang, en mogelijkheden voor georganiseerd sporten in de buitenlucht voor jongeren tot en met 18 jaar. Omdat de coronamaatregelen extra veel vragen aan kinderen en jongeren enerzijds en omdat de risico's voor hen kleiner zijn, richten de eerste versoepelingen zich op de jeugd.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

4. Stuurgroep Zorg voor de Jeugd en Corona komt met position paper

Op 30 april 2020 lijkt langzaam een einde te komen aan de eerste coronagolf. De stuurgroep is inmiddels gegroeid naar het hele jeugddomein (breder dan jeugdzorg). De focus komt meer te liggen op het brede mentale welzijn van alle kinderen, jongeren en jongvolwassenen. De stuurgroep stelt een position paper 'Denk om het kind bij het afbouwen van de lockdown' op. Op 11 mei zullen de basisscholen en de kinderopvang weer opengaan, daarom wil de Stuurgroep voorbereid zijn. In het position paper worden vijf uitgangspunten ter ondersteuning van kinderen of opvoeders uiteengezet. Verder dringen de leden erop aan dat jongeren beter worden betrokken bij het coronabeleid. Vanaf de zomer zijn jongeren ook vertegenwoordigd in de stuurgroep. Zowel jongeren vanuit de NJR als vanuit Generation Youthcare (jongeren uit de jeugdzorg). Ook worden deze jongeren vanaf de zomer betrokken bij het communicatiebeleid van Nationale Kernteam Crisiscommunicatie (NKC).¹

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

Kantelmomenten (vervolg)

5. Verslag ‘Sociale impact van Coronacrisis’ en manifest ‘Kom op voor de meest kwetsbare gebieden’

Op 17 mei 2020 overhandigt de VNG het verslag van de ‘Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis’ aan het kabinet. Uit een van de signalen van gemeenten blijkt dat jongeren steeds minder toekomstperspectief hebben door toedoen van COVID-19. De tijdelijke werkgroep, die verantwoordelijk is voor het verslag, geeft aan dat het ‘nieuwe normaal’ samen met kinderen, jongeren en opvoeders gevormd moet worden. Op 15 juni bieden vijftien Nederlandse burgemeesters het ondertekende manifest ‘Kom op voor kwetsbare gebieden’ aan aan het kabinet. De burgemeesters verzoeken de ministeries van BZK, OCW, J&V, VWS en SZW om een bondgenootschap aan te gaan en onder andere te investeren in effectieve hulpverlening gericht op kinderen in kwetsbare huishoudens.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

6. Meer inspraak voor (kwetsbare) jongeren in het coronabeleid

In de maand juni 2020 wordt het idee, dat jongeren meer inspraak zouden moeten krijgen in het nieuw te vormen coronabeleid, steeds breder gedragen in de Kamer. Eenzaamheid, kindermishandeling en eetstoornissen zijn groeiende problemen onder jongeren. Op 25 februari 2021 dient Kamerlid Westerveld (GL) een motie in. Zij overweegt dat als het gaat om zaken als kindermishandeling, mentale gezondheid en beleid voor kwetsbare jongeren, het belangrijk is dat de doelgroep daar zelf bij aangesloten is. Daarom verzoekt zij de regering om kwetsbare jongeren meer te betrekken in het coronabeleid. Deze motie wordt Kamerbreed aangenomen.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

7. Stimuleringsregeling jeugdverenigingen

Op 2 juli 2020 dienen Kamerleden Peters (CDA) c.s. een motie in (deze wordt Kamerbreed aangenomen) waarin de regering wordt verzocht om contact op te nemen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) opdat jeugd- en jongerenwerk, scouting en speeltuinverenigingen die kampen met financiële problemen geholpen kunnen worden. Op 3 november stelt de minister van BZK dat het kabinet € 7,3 miljoen beschikbaar heeft gesteld om bovenstaande partijen financieel te ondersteunen (incl. vrijwilligersorganisaties Jeugd). In reactie op de kritiek vanuit de Kamer dat de stimuleringsregeling niet altijd terecht komt bij de bestemde jeugdverenigingen laat staatssecretaris Blokhuis op 11 januari 2021 weten dat het geld dat beschikbaar is gesteld voor de jeugd daadwerkelijk bij de jeugd terecht moet komen.

[Ga naar hoofdstuk 3 >>](#)

8. Terugkijken op eerste golf / voorbereiden op tweede golf

In de zomer schrijven verschillende leden van de stuurgroep (NVvP en NJI) een position paper met geleerde lessen in het jeugddomein voor het traject ‘lessons learned’. Ook de Nationale Jeugdraad komt met een position paper. De algehele conclusie is dat de bestrijding van het coronavirus een grote impact had op het welzijn van jongeren. Voor een eventuele tweede golf wordt geadviseerd om onder andere onderwijs en sport toegankelijk te houden voor kinderen en jongeren. De stuurgroep gebruikt de zomer ook ter voorbereiding om een mogelijke tweede coronagolf. Alle handreikingen worden geactualiseerd en mogelijke witte vlekken worden ingevuld.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

Kantelmomenten (vervolg)

9. Inzet Maatschappelijke Diensttijd (MDT)

Op 8 oktober 2020 stuurt de minister van BZK de kabinetsreactie op het verslag ‘Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis’ en het manifest ‘Kom op voor kwetsbare gebieden’ naar de Kamer. Het Rijk en de gemeenten zijn direct begonnen met een versnellingsactie om de gevolgen van COVID-19 op te vangen. Met 16.000 jongeren en 1.300 organisaties die meedoen aan de MDT heeft het kabinet onder andere belangrijke slagkracht gevonden om eenzaamheid en somberheid onder jongeren tegen te gaan. Daarnaast wordt het op 2 februari 2021 duidelijk dat gemeenten zich vanaf 1 februari tot 12 maart kunnen aanmelden voor de MDT-subsidieregeling om zodoende projecten te organiseren voor jongeren.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

10. Jeugdpakket en steunpakket sociaal en mentaal welzijn

Op 8 december 2020 kondigt minister De Jonge een Jeugdpakket (van € 58,5 miljoen) aan. Door dit Jeugdpakket maakt het kabinet het mogelijk voor gemeenten om samen met jongeren kleinschalige ‘coronaproof’ activiteiten te organiseren. Op 12 februari 2021 lanceert demissionair staatssecretaris Blokhuis het steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (€200 miljoen), waarvan € 40 miljoen bedoeld is voor het steunpakket welzijn Jeugd. Een groot deel van beiden steunpakketten gaat naar gemeenten om sociale activiteiten te organiseren en laagdrempelige mentale ondersteuning te bieden.

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

11. Deltaplan Jeugd

Op 4 februari 2021 dient Kamerlid Ploumen (PvdA) c.s. een motie in. Ploumen c.s. overweegt dat veel jongeren ernstige gevolgen ondervinden door de coronapandemie en de lockdown. Het Kamerlid pleit voor meer ondersteuning van jongeren. Ploumen c.s. is van mening dat de (inmiddels demissionaire) regering in gesprek moet met jongeren, deskundigen, zorgverleners, wethouders Jeugd en gemeenten om tezamen tot een Deltaplan Jeugd te komen en dit vóór 1 juni 2021 aan de Kamer te zenden. Deze motie wordt Kamerbreed aangenomen. *VWS gaat samen met OCW, SZW, J&V en BZK aan de slag om een integraal plan op te stellen.*

[Ga naar hoofdstuk 1 >>](#)

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

1. Mentaal welbevinden

Maart

17

Op 17 maart 2020 roept VWS de stuurgroep Zorg voor de Jeugd en Corona (VNG, JZ NL, Nederlandse GGZ, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie en Nederlands Instituut van Psychologen namens professionals, Ieder(in), Mind, Per Saldo en het NJi) bij elkaar om een crisisstructuur op te zetten.

Het doel is om signalen te verzamelen, te bespreken en te adresseren. Het NJi, als kennisinstituut, lanceert een nieuwe informatiepagina met belangrijkste Q&A's voor jongeren, ouders en jeugdprofessionals. De belangrijkste vragen van professionals in de jeugdzorg werden binnen enkele dagen (soms weken) voorzien van een antwoord in de stuurgroep, getoetst bij het OMT/RIVM, door het NJi verwerkt in een handreikingen en verspreid door brancheverenigingen en beroepsvereniging. Zo kon de stuurgroep snel inspelen op de vragen die leefden in de jeugdzorgsector.^{2,3}

20

Op 20 maart stellen Kamerleden Peters en Van den Berg (CDA) schriftelijke vragen met betrekking tot het convenant ('Model Continuïteit Convenant Corona-virus') voor gemeenten en (jeugd)zorgaanbieders aan minister De Jonge. Dit convenant is op 16 maart 2020 door Ben Bugter geplaatst op LinkedIn. Het model is ontwikkeld omdat Ben Bugter samen met Kamerlid Peters van mening is dat (jeugd)zorgaanbieders en gemeenten gezamenlijk de verantwoordelijkheid hebben om de continuïteit van de zorg in stand te houden. Met het oog op de snelle verspreiding van het coronavirus heeft de kern van het model betrekking op gemeenten die een voorschot betalen aan de zorgaanbieders zodat de zorgaanbieder de kwaliteit en kwantiteit van maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen en/of jeugdreclassering op het benodigde peil kan houden.⁴

Peters en Van den Berg zijn onder andere benieuwd of de minister van mening is dat het van groot belang is dat (jeugd)zorgaanbieders zich maximaal kunnen inzetten voor de meest kwetsbare cliënten en dat gemeenten hierbij kunnen helpen door voor de nabije toekomst financiële rust te scheppen. Ook willen zij weten of het verstandig zouden zijn als gemeenten de komende drie maanden een voorschot voor (jeugd)zorgaanbieders zou garanderen dat gelijk is aan het gemiddelde van de afgelopen drie maanden.⁵

25

Op 25 maart stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken omtrent het coronavirus naar de Tweede Kamer. De minister schrijft dat er voor kinderen en jeugdigen in jeugdhulpinstellingen het afwegingskader voor de bezoekersregeling van de gehandicaptensector wordt gehanteerd. In dit afwegingskader is voor de 'nee, tenzij'-regeling gekozen, waarbij bezoek mogelijk is, maar op basis van individueel maatwerk. Voor veel kinderen en jongeren is het contact met de ouders immers essentieel voor hun mentale gezondheid. Dit afwegingskader wordt samen met de sector verder aangevuld met concrete handelingsperspectieven voor professionals in de jeugdzorg.⁶

Op 25 maart maken het Rijk en de VNG afspraken met betrekking tot financiële duidelijkheid inzake de jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning. Het Rijk doet daarom, in afstemming met de VNG, een zeer dringend beroep op gemeenten om aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning financiële zekerheid en ruimte te bieden, van 1 maart 2020 tot in elk geval 1 juni 2020. Daarnaast worden de volgende afspraken gemaakt:

- De verlening van zorg en ondersteuning leidt soms tot meerkosten als gevolg van de coronacrisis. Het Rijk zal gemeenten compenseren voor de meerkosten die zij aan hun aanbieders betalen.
- Professionals zullen de komende tijd door de coronacrisis op een andere manier zorg verlenen of op een andere plek werkzaam zijn omdat dat nodig is. Het Rijk is bereid dit te ondersteunen, waar dat nodig en mogelijk is.
- Voor de zomer gaan het Rijk en gemeenten in gesprek over de compensatiemogelijkheden van de effecten die optreden na afloop van de coronacrisis. Dan gaat het om de per saldo extra uitgaven over het geheel van 2020 voor zover die gerelateerd kan worden aan een evident uitstel van noodzakelijke zorg. Hierbij wordt ook rekening gehouden met wat onder de gebruikelijke omzet kan worden gerealiseerd.⁷

30

Op 30 maart stellen Kamerleden Westerveld, Renkema (GL) en Kuiken (PvdA) schriftelijke vragen aan minister De Jonge en staatssecretaris Blokhuis over jeugdzorg en (jeugd-) GGZ (geestelijke gezondheidszorg). De Kamerleden willen weten of De Jonge en Blokhuis ook noodsignalen ontvangen van jongeren en volwassenen met psychische problemen die in onzekerheid verkeren (m.b.t. hun toekomst) omdat hun hulp is stopgezet. Ook willen zij weten of er voldoende crisisbedden beschikbaar zijn voor jongeren en volwassenen met een acute psychische hulpvraag.⁸

31

Op 31 maart stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. Om gezinnen en professionals houvast te bieden is er informatie beschikbaar op de website van het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) en zijn er handreikingen opgesteld voor bezoek aan kinderen. Kwetsbare kinderen verdienen bijzondere aandacht. Gemeenten brengen samen met scholen, wijkteams en kinderopvang in kaart welke extra maatregelen nodig zijn. Lokaal wordt bekeken welke alternatieven geboden kunnen worden aan kinderen en jongeren die echt dagbesteding nodig hebben of op een andere manier kunnen worden ondersteund. De minister geeft aan dat hij een dringend beroep heeft gedaan op gemeenten om zorgaanbieders tot in ieder geval 1 juni 2020 financiële zekerheid te bieden. De meerkosten die direct voortkomen uit deze maatregelen zullen vergoed worden.⁹

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

April

07

Op 7 april stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. De minister schrijft dat er extra aandacht is voor multi-probleemgezinnen, kinderen waar het thuis onveilig is en kinderen met beperkingen. Ouders met corona gerelateerde opvoedvragen kunnen terecht bij het NJi. MIND Korrelatie (Nederlandse stichting die advies biedt bij psychische en sociale problemen) is bereid gevonden om ouders die daar behoefte aan hebben laagdrempelig te adviseren per app, chat of telefoon. Jeugdhulpverleners doen hun uiterste best om – samen met scholen en lokale teams – zo goed mogelijk in contact te blijven met kwetsbare gezinnen en hen zo nodig ondersteuning te bieden (*face-to-face*, telefonisch of online).¹⁰

15

Op 15 april stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. De minister stelt dat het van belang is dat dagbesteding voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties zoveel mogelijk doorgaat. In alle gevallen moet er contact blijven met deze jeugdigen en hun gezin. Op de website van het NJi kunnen ouders en professionals terecht over bezoeksregelingen. Uitgangspunt is dat het contact van kinderen met hun ouders/opvoeders gewoon doorgaat, ook als zij niet in één huis blijven. Als contact in levenden lijve niet kan, zijn andere communicatievormen behulpzaam. Bij de opvang van jonge kinderen, bij de verzorging van kinderen met een beperking en in de dagelijkse opvang of in woonvoorzieningen is fysiek contact onvermijdelijk.

Om snel inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronacrisis voor instellingen die cruciale jeugdhulp bieden heeft de Jeugdautoriteit tussen 23 en 26 maart een quickscan uitgevoerd. Géén van de 62 instellingen uit dit onderzoek verkeert in acute nood, maar er zijn wel risico's met betrekking tot financiën en personeel. De Jeugdautoriteit houdt de vinger aan de pols, zodat aanbieders, gemeenten en Rijk zo nodig maatregelen kunnen treffen.

Daarnaast schrijft de minister dat er juist in deze tijd meer aandacht moet zijn voor huiselijk geweld. Slachtoffers en omstanders moeten weten wat zij kunnen doen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Om die reden geeft de minister aan dat hij spoedig zal starten met een voorlichtingscampagne. Daarnaast maakt de minister samen met het NJi en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) een instructie/factsheet voor professionals over het opvolgen van de meldcode in deze crisis. Er is deze week een app voor het onderwijs over de meldcode gelanceerd, dit helpt leraren juist in deze tijd bij het signaleren van problemen en maakt het makkelijker en laagdrempeliger om advies te vragen bij Veilig Thuis. Ook spreekt de minister met het bredere jeugdveld, lokale teams, Veilig Thuis, de jeugdbescherming, onderwijs en de jeugdgezondheidszorg hoe te komen tot eenduidigheid in handelen tussen de professionals om kwetsbare gezinnen goed in beeld te krijgen en te houden.¹¹

Op 15 april volgt de uitwerking van de afspraken tussen het Rijk en de VNG. Kern van de afspraken is dat de financiering van de omzet wordt doorgezet op het niveau van vóór de coronacrisis. Op deze wijze zijn aanbieders niet gedwongen personeel te ontslaan en zijn aanbieders ervan verzekerd dat de kosten die zij maken vergoed blijven. De afspraken spreken over onverminderd doorbetalen. Dit betekent dus 100% van de gemiddelde maandomzet 2019 aangevuld met de indexatie zoals in het contract toegepast voor 2020 (vanwege de stijging van lonen en prijzen).¹²

22

Op 22 april stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. Minister De Jonge geeft aan dat de eerste versoepelingen plaats kunnen vinden. Het gaat hierbij om stappen die gezet kunnen worden met betrekking tot de basisscholen en kinderopvang, en mogelijkheden voor georganiseerd sporten in de buitenlucht voor jongeren tot en met 18 jaar. Omdat de coronamaatregelen extra veel vragen aan kinderen en jongeren enerzijds en omdat de risico's voor hen kleiner zijn, richten de eerste versoepelingen zich op de jeugd. De minister schrijft dat de maatregelen tegen het coronavirus grote invloed hebben op de zorg voor kinderen en jongeren in de residentiële jeugdhulp, inclusief jeugd-GGZ en zorg voor jongeren met een verstandelijke of lichamelijke beperking. Nabijheid en fysiek contact zijn vaak belangrijk om deze kinderen te begeleiden of zich veilig te laten voelen. Een algehele bezoekersstop is daarom niet wenselijk, wel moeten professionals, ouders/opvoeders en kinderen de richtlijnen van het RIVM in acht nemen. Daarom wordt er steeds goed gekeken of face-to-face-contact mogelijk is. Bezoek is niet mogelijk als ouders of verzorgers klachten als keelpijn, hoesten of koorts hebben of als er indicaties zijn dat het kind of de jongere besmet is. Dan is het nodig dat kinderen, ouders en hulpverleners op alternatieve wijze contact onderhouden, bijvoorbeeld via raambezoek of digitaal. Op de website van het NJi worden de RIVM-richtlijnen en daarop gebaseerde adviezen voor de jeugdzorg op een toegankelijke wijze ontsloten voor kinderen/jongeren, ouders/opvoeders en jeugdprofessionals. Jeugdprofessionals die directe zorg verlenen aan kinderen of jongeren en die minimaal 24 uur symptomen van COVID-19 hebben komen in aanmerking om getest te worden.¹³

23

Op 23 april stellen Kamerleden Renkema en Westerveld schriftelijke vragen aan de staatssecretaris en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zij willen onder andere weten of het Outbreak Management Team (OMT) en het kabinet ook nadenken over nieuwe richtlijnen voor de jeugdzorg en GGZ als het gaat om behandelingen en bezoeksregelingen. Daarnaast willen zij weten of sinds de aankondiging van de continuïteitsbijdrage¹⁴ van 5 april 2020 signalen zijn ontvangen binnen de jeugdzorg en GGZ waaruit blijkt dat zorgaanbieders in liquiditeitsproblemen verkeren. Tot slot, vragen de Kamerleden of de staatssecretaris en de minister kunnen garanderen dat geen enkele jeugdzorgaanbieder of GGZ-instelling zal omvallen als gevolg van de coronacrisis.¹⁵

30

Op 30 april stelt de Stuurgroep Zorg voor de Jeugd (een samenwerkingsverband tussen MIND, Ieder(In)/Per Saldo, het Nederlands Instituut van Psychologen, Jeugdartsen Nederland, de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd, de VNG en de ministeries OCW, J&V en VWS) het *position paper* 'Denk om het kind bij het afbouwen van de lockdown' op. Op 11 mei zullen de basisscholen en de kinderopvang weer opengaan, daarom wil de Stuurgroep voorbereid zijn. In het *position paper* worden om die reden vijf uitgangspunten ter ondersteuning van kinderen of opvoeders uiteengezet:

1. *Tijd om terug te veren*: Samen met kinderen ontdekken hoe het nieuwe 'normaal' eruitziet.
2. *Eerst luisteren*: Wat heeft het kind of de opvoeder nodig? Elkaar steunen kan op een alledaagse manier.
3. *Help in het hier en nu*: De Stuurgroep roept op om aandacht te hebben voor opvoeders/docenten/professionals die straks extra steun kunnen gebruiken. Hierbij valt te denken aan (online) voorlichting over hoe zij hun kinderen en leerlingen kunnen steunen, maar ook hoe zij voor zichzelf kunnen zorgen.
4. *Geen nieuwe labels*: Kinderen kunnen in de aankomende tijd kwetsbaar zijn of meer ondersteuning nodig hebben. Dit moet gezien worden als een tijdelijk effect van de coronacrisis en niet als een eigenschap van het kind in kwestie.
5. *Vertrouwde contacten*: Kinderen (of opvoeders) die méér nodig hebben, kunnen waar mogelijk terugvallen op hun vertrouwde omgeving (school/kinderopvang/professionele hulpverlener).¹⁶

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Mei 06

Op 6 mei reageert minister De Jonge op de schriftelijke vragen¹⁷ van de Kamerleden Peters en Van den Berg omtrent het convenant ‘Model Continuïteit Convenant Corona-virus’¹⁸ voor gemeenten en (jeugd)zorgaanbieders. (zie 20 maart 2020) Minister De Jonge deelt de mening dat het van groot belang is dat (jeugd)zorgaanbieders zich maximaal kunnen blijven inzetten voor de meest kwetsbare cliënten. Daartoe zijn afspraken gemaakt tussen het Rijk en de VNG.¹⁹ Wat betreft het financiële voorschot van drie maanden geeft de minister aan dat het van belang is de financiering van (jeugd)zorgaanbieders onverminderd plaats te laten vinden zoals die contractueel overeengekomen is. Dit zal voor de maanden maart, april en mei vergelijkbaar zijn aan de afgelopen drie maanden.²⁰

07

Op 7 mei stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. Voor een groep kinderen en jongeren is dagbesteding nodig om te kunnen leren en ontwikkelen. Uitgangspunt is dat voor kinderen en jongeren die geen verkoudheidsklachten hebben, zoals neusverkoudheid, loopneus, hoesten, keelpijn, koorts en/of benauwdheid, de dagopvang, dagbesteding en dagbehandeling door kan gaan.²¹

11

Op 11 mei gaan de basisscholen weer open.²²

17

Op 17 mei overhandigt de VNG het verslag van de ‘Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis’ aan het kabinet. De uitkomsten laten zien dat kwetsbare groepen het hardst worden geraakt en dat het risico bestaat dat er nieuwe kwetsbare groepen ontstaan. Er zijn veel signalen in gemeenten van bijvoorbeeld gezinnen onder druk, kinderen met groeiende (leer)achterstanden en jongeren met gebrek aan toekomstperspectief. De ‘Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van het Coronavirus’ is opgericht om vanuit lokale kennis en ervaringsdeskundigheid en wetenschappelijke inzichten op korte termijn het kabinet en het lokaal bestuur te voeden met inzichten en aandachtspunten gericht op 1) het verzachten van de effecten van de crisis op kwetsbare burgers en 2) de versterking van de sociale stabiliteit en veerkracht in gemeenten. Met betrekking tot de jeugd, heeft de werkgroep zich onder andere beziggehouden met de vraag: *“Hoe beleven kwetsbare kinderen, jongeren en ouders de coronacrisis en de coronamaatregelen?”* Ten aanzien van nul- tot twaalfjarigen maken de professionals (kinder- en jongerenwerkers, wijkagenten, medewerkers van wijk- of buurtteams, jeugdzorg, kinderopvang en scholen) zich vooral zorgen over kinderen met gedragsproblemen bij wie de druk op het gezinssysteem leidt tot verscherping van de problematiek. Bij kinderen met problemen op het autistische spectrum wordt juist gesproken van verbetering: de sterke vermindering van prikkels (o.a. door sluiting van scholen) blijkt voor deze kinderen juist rust te brengen. Speciale aandacht wordt gevraagd voor kinderen met een (meervoudige) handicap. Hun dagbestedingsprogramma is veelal stopgezet, en in residentiële settings is bezoek veelal niet toegestaan. Dit probleem geldt niet alleen voor kinderen, maar bijvoorbeeld ook bij (jong)volwassenen in de verstandelijke gehandicaptenzorg. Er wordt gesproken van een toename van geweldincidenten en suïcidepogingen. Verder worden dak- en thuisloze jongeren hard door de crisis geraakt, omdat zij in belangrijke mate afhankelijk zijn van publieke opvangvoorzieningen die nu dicht zijn.

17

Daarnaast heeft de werkgroep zich beziggehouden met handelingsperspectief van jongeren. De professionals zijn van mening dat het ‘nieuwe normaal’ lokaal, samen met kinderen, jongeren en hun opvoeders moet worden ontworpen. Het frame wordt dan veranderd: het gaat niet langer meer over het gehoorzamen aan door anderen opgelegde regels, maar om het dragen van sociale verantwoordelijkheid. Hetzelfde geldt voor sport en vrijetijdsbesteding van de jeugd (de rol van MDT en VWS in reactie op dit verslag wordt beschreven op 8 oktober 2020).²³

19

Op 19 mei stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. In deze brief behandelt de minister de ‘routekaart bezoekregeling’. Zo wordt het per ingang van 25 mei, conform het advies van het OMT, voor kinderen en jeugdigen woonachtig binnen de residentiële zorg (het betreft hier kinderen met een verstandelijke beperking en met psychiatrische problematiek) bezoek door twee vaste bezoekers mogelijk gemaakt. Verder schrijft de minister dat het RIVM aangeeft dat kinderen een kleinere rol spelen in de verspreiding van COVID-19 dan volwassenen. Zo zijn er weinig kinderen met COVID-19. Daarnaast is het eventuele ziekteverloop milder. Ook lijken kinderen met onderliggende medische problematiek geen groter risico te lopen op een ernstig beloop van COVID-19 dan gezonde kinderen. Daarom geldt voor jeugd die jeugdzorg, jeugd-GGZ of LVB-zorg (licht verstandelijke beperking) ontvangt het volgende:

- Kinderen en jongeren tot en met achttien jaar in een instelling, pleeggezin of gezinshuis mogen vanaf 1 juni bezoek ontvangen van twee vaste personen. De beperkingen voor bezoek van kinderen en jongeren vanuit instelling aan thuis worden opgeheven, mits de hygiënerichtlijnen van het RIVM in acht worden genomen.
- Dagbesteding, dagopvang en behandeling voor kinderen en jongeren tot en met achttien jaar op locatie wordt per 1 juni weer opgestart. Sinds 11 mei was dit voor kinderen tot en met twaalf jaar op veel locaties al de praktijk, analoog aan de openstelling van het basisonderwijs. Ook vervoer van en naar de locaties kan per deze datum weer plaatsvinden.

Tot nu toe werd bij toepassing van de 1,5 meter regel in de zorg voor jeugdigen onderscheid gemaakt tussen kinderen tot en met twaalf jaar en jongeren van dertien jaar en ouder. Dit geeft in de praktijk veel complicaties, vanwege gemengde leeftijdsgroepen en voor jongeren die fysieke nabijheid nodig hebben of die niet in staat zijn om de 1,5 meter regel na te leven. Daarom is op advies van het OMT voor jongeren de regel in de leeftijd van dertien tot en met achttien jaar die jeugdzorg, jeugd-GGZ of (L)VB-zorg ontvangen, verruimd. Voor deze jongeren is de strikte eis van 1,5 meter afstand tussen jongeren onderling niet van toepassing. In contact tussen jongeren en hulpverleners dient zoveel als mogelijk rekening gehouden te worden met de 1,5 meter afstand.²⁴

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Juni 02

Op 2 juni stuurt Kamerlid Raemakers (D66) schriftelijke vragen naar minister De Jonge omtrent de gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in de jeugdzorg. In de schriftelijke vragen verwijst Raemakers naar het gepubliceerde Unicef-rapport ‘Coronacrisis en kinderen en jongeren in Nederland: een inventarisatie van de impact van coronacrisis op kinderen en jongeren in Nederland’. De conclusie van dit rapport luidt dat de rechten en belangen van Nederlandse kinderen nauwelijks zijn meegenomen in het coronabeleid. Raemakers wil onder andere graag weten hoe de minister tegen deze conclusie aankijkt. Ook wil Raemakers weten of de minister signalen krijgt of er bij gemeenten sprake is van een toename van het aantal kinderen dat jeugdzorg nodig heeft door de coronacrisis. Indien dit het geval is, wil Raemakers ook weten om hoeveel kinderen het dan gaat en welk effect dit heeft op de wachtlijst binnen de jeugdhulp en de jeugd-GGZ. Tot slot, vraagt het Kamerlid of de minister de stelling deelt dat kinderen en jongeren meer medezeggenschap verdienen in hun behandeling en begeleiding, zeker als er aanpassingen nodig zijn rondom de coronamaatregelen.²⁵

04

Op 4 juni stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. Hij informeert de Kamer dat de Jeugdautoriteit haar tweede corona-quickscan jeugdhulpaanbieders heeft opgeleverd. Eind mei 2020 lijken de meeste aanbieders de gevolgen van de coronacrisis beter onder controle te hebben dan direct na de uitbraak in maart. In maart was de financiële afspraak tussen het Rijk en de VNG over de continuïteitsbijdrage bij de meesten nog niet bekend. De Jeugdautoriteit neemt contact op met instellingen waarbij de financiële risico's hoog zijn om te kijken of er in enigerlei vorm ondersteuning nodig is.²⁶

17

Op 17 juni sturen minister De Jonge en de minister voor Rechtsbescherming een brief over ‘de voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren’ naar de Kamer. De coronamaatregelen hebben veel impact op het ‘normale’ leven van kinderen en jongeren. De versoepelingsmaatregelen²⁷ vanaf 11 mei bieden jongeren en kinderen al meer ruimte om dit normale leven weer op te pakken. Het kabinet wil in de overgangsfase de creativiteit en de initiatieven van kinderen en jongeren graag benutten. Op verschillende niveaus – op school, in de wijk, in de gemeente en nationaal – ontwikkelen jongeren initiatieven. Daarnaast gaan de ministers in op de gevolgen voor de jeugdhulp. Kinderen, jongeren, (pleeg)ouders, professionals, instellingen en gemeenten hebben samen met kennisinstituten en andere partijen in het jeugddomein, intensief samengewerkt om oplossingen te vinden voor de problemen waar ze op stuiten en de continuïteit van hulp, zorg, ondersteuning en begeleiding aan gezinnen zo goed mogelijk te borgen. Om besmettingen te voorkomen zijn bezoeken aangepast en zijn protocollen ontwikkeld zodat jeugdprofessionals veilig kunnen werken en kinderen/cliënten veilig de benodigde zorg kunnen krijgen.²⁸

18

Op 18 juni reageert minister De Jonge op de schriftelijke vragen²⁹ van de Kamerleden Westerveld, Renkema en Kuiken met betrekking tot de jeugdzorg en de jeugd-GGZ (*zie 30 maart 2020*). Allereerst geeft de minister aan dat VWS noodsignalen ontvangt van jongeren en volwassenen. Als mensen een concrete hulpvraag neerleggen bij VWS, dan probeert het ministerie zo goed mogelijk met hen mee te denken, bijvoorbeeld door samen met hen contact te zoeken met de betrokken zorgaanbieder, zorgverzekeraar of gemeente. Als signalen herhaaldelijk binnenkomen, worden deze in één van de overleggen geagendeerd die door VWS is opgezet in het kader van de coronacrisisstructuur voor de GGZ en de jeugdhulp. In deze overleggen komt VWS, samen met de betrokken veldpartijen en MIND (onafhankelijke organisatie die zich inzet voor psychische gezondheid), tot concrete acties. De branche- en beroepsverenigingen geven aan dat zorgverleners zich maximaal inzetten om de zorgverlening in deze tijd door te laten lopen, in levenden lijve of via (beeld)bellen. Daarnaast geeft de minister aan dat er op dit moment geen signalen bekend zijn bij GGZ Nederland van een tekort aan crisisbedden voor jongeren en volwassenen die acute psychische hulp nodig hebben.³⁰

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Juli

03

Op 3 juli reageert minister De Jonge op de schriftelijke vragen³¹ van Kamerlid Raemakers met betrekking tot de gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in de jeugdzorg ([zie 2 juni 2020](#)). Allereerst gaat de minister in op de conclusie van het UNICEF-rapport. In de acute fase van de coronacrisis is beleid overwegend top-down tot stand gekomen op advies van gezondheidsexperts. Na verloop van tijd komt deze top-down-benadering evenwel op gespannen voet te staan met de behoefte om een eigen oordeel te vormen. Daarom wil het kabinet meer regie geven aan jongeren in toekomstig coronabeleid. Verder geeft de minister aan dat het op dit moment nog niet mogelijk is om uitspraken te doen over de effecten van de coronacrisis op het aantal jongeren die jeugdhulp nodig hebben voor de lange termijn. De verwachting is dat een deel van de zorg die nu niet geleverd of gevraagd wordt, op een later moment alsnog tot uiting komt. Wel zijn er signalen dat met name de specialistische hulp aan jeugdigen met complexe problematiek of een combinatie van problemen stukt. Het gaat dan om specifieke therapietrajecten, zoals psychologisch onderzoek en intakes voor jeugd-GGZ. Met betrekking tot meer medezeggenschap stelt de minister dat bij maatregelen als dagbesteding en bezoeksregelingen de cliëntenorganisaties betrokken zijn. Verder hebben de partners in de stuurgroep Zorg voor de Jeugd alle bij jongeren betrokkenen opgeroepen om nadrukkelijk met kinderen in gesprek te gaan. Ook is het NJi, onder andere met jongerenorganisaties, begonnen om jongeren te laten meepraten via #ikpraatmee. In algemene zin ondersteunt de Landelijke Organisatie Cliëntenraden (LOC) Jeugd cliëntenraden in de jeugdhulp om de medezeggenschap in de jeugdhulp vorm te geven en te versterken.³²

21

Op 21 juli reageert minister De Jonge op de schriftelijke vragen³³ van Renkema en Westerveld ([zie 23 april 2020](#)). De richtlijnen voor de jeugdzorg en GGZ met betrekking tot behandelingen en bezoeksregelingen worden door het OMT en kabinet afgewogen tegen de corona ontwikkelingen. In de jeugdzorg is de oproep van het Rijk en gemeenten aan zorgaanbieders en professionals om de zorg zo veel mogelijk voort te zetten. Dagbesteding, dagopvang en behandeling voor kinderen en jongeren tot en met achttien jaar op locatie is per 1 juni opgestart. Daarnaast mogen kinderen en jongeren tot en met achttien jaar in een instelling, pleeggezin of gezinshuis sinds 1 juni weer bezoek ontvangen. Verder geeft de minister aan dat er sinds 5 april 2020 geen signalen zijn binnengekomen van acute liquiditeitsproblemen onder zorgaanbieders binnen de jeugdzorg en GGZ. GGZ-instellingen hebben door de continuïteitsbijdrage financiële ruimte om tijdens de coronacrisis hun doorlopende kosten te dekken. Er zijn ook afspraken gemaakt om binnen de jeugdzorg de meerkosten als gevolg van de coronamaatregelen te compenseren:

Op 28 mei stuurde de minister van BZK een brief naar de Kamer omtrent het compensatiepakket voor medeoverheden gedurende de coronacrisis. De medeoverheden spannen zich in om te zorgen dat de dienstverlening aan burgers en ondernemers zo goed mogelijk doorgaat. Omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten tijdens coronamaatregelen én voor continuïteit van het stelsel nadien zijn maatregelen genomen, teneinde cliënten op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Het Rijk heeft, in afstemming met de VNG, een zeer dringend beroep op gemeenten gedaan om aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning financieel zekerheid en ruimte te bieden, van 1 maart 2020 tot in elk geval 1 juni 2020.³⁴ Deze afspraak werd toen verlengd naar 1 juli 2020.³⁵

Minister de Jonge geeft nu aan dat de compensatie van meerkosten in het sociaal domein verlengd wordt tot en met 31 december 2020.³⁶

28

Op 28 juli wordt ter voorbereiding op het overleg van de Stuurgroep Zorg voor de Jeugd (ZvdJ) het document ‘Voorbereiding op de 2de coronagolf ZvdJ’ gemaild. Bij een eventuele tweede golf wil de Stuurgroep dat het gewone leven van kinderen en hun gezinnen zoveel mogelijk door kan gaan. Daartoe moet op alle niveaus het mentale welbevinden van kinderen en hun gezinnen onderdeel zijn van elke afweging. Zo vindt de Stuurgroep het onder andere van belang dat kinderen toegang blijven houden tot de kinderopvang, school, sport en andere vrijetijd activiteiten, hulpverlening altijd toegankelijk moet zijn, er extra aandacht moet zijn voor de meest kwetsbare groepen en wordt er rekening gehouden met de angst en onzekerheid die deze periode met zich meebrengt voor kinderen en hun gezinnen.³⁷

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en
kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen
(kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Augustus

13

Op 13 augustus vindt een expertsessie plaats over de geleerde lessen van de eerste coronagolf. Vanuit de stuurgroep Zorg voor de Jeugd en Corona schuiven enkele leden aan (NVvP, Ieder(in), NJR en NJi) bij de experttafel 'kwetsbare personen'.³⁸

31

Op 31 augustus stuurt minister De Jonge alle position papers naar de Kamer, een aantal daarvan hebben betrekking op jeugd. De algehele conclusie is dat de bestrijding van het coronavirus een grote impact had op het welzijn van jongeren. Voor een eventuele tweede golf wordt geadviseerd om onder andere onderwijs en sport toegankelijk te houden voor kinderen en jongeren.^{39 40 41 42}

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en
kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen
(kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

September

01

Op 1 september schrijft minister De Jonge zijn conclusies van alle lessons learned in een brief naar de Kamer.

Kinderen en jongeren zijn minder kwetsbaar voor het virus. Een van zijn conclusies luidt: *“Door het jeugdveld is echter geconstateerd dat de coronamaatregelen zelf grote impact kunnen hebben op welzijn, en ontwikkelingsperspectief van kinderen en jongeren.*

*De aanbeveling vanuit het jeugdveld is om dit perspectief specifiek in de afwegingen te betrekken, mocht er een tweede golf komen. Opdat onze kinderen, jongeren en jongvolwassenen zich voldoende, in veiligheid, kunnen ontwikkelen middels scholing, dagbesteding, sport, stages, bijbaantjes en contact met leeftijdsgenoten”.*⁴³

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Oktober 08

Op 8 oktober stuurt de minister van BZK de kabinetsreactie op het verslag van de werkgroep ‘Sociale Impact van de Coronacrisis’ ([zie 17 mei 2020](#)) en het manifest ‘Kom op voor de meest kwetsbare gebieden’ ([zie 16 juni 2020](#)) naar de Kamer. Het kabinet en de VNG hebben bijzondere waardering voor het verslag ‘Sociale Impact van de Coronacrisis’⁴⁴ en het manifest⁴⁵ van de vijftien burgemeesters. Het kabinet en VNG delen de zorgen van de werkgroep en de burgemeesters. Het kabinet stelt met genoeg vast dat gemeenten samen met het Rijk direct begonnen zijn met versnellingsacties om de sociale gevolgen van COVID-19 op te vangen. Met 16.000 jongeren en 1.300 organisaties die meedoen aan de MDT heeft het kabinet een krachtig middel in handen waarmee onmiddellijk vanuit de samenleving grootschalige slagkracht kan worden gemobiliseerd in de bestrijding van maatschappelijke problemen. Samen met de Nationale Jeugdraad (NJR) zet het kabinet de komende maanden in op versterking, groei en structurele inbedding van het jongeren netwerk en participatie van MDT-jongeren. Daarnaast hebben jongeren vanuit MDT-organisaties in het hele land in aanwezigheid van de staatssecretaris van VWS acties bedacht ter bestrijding en verlichting van belangrijke thema’s die jongeren zelf raken als gevolg van de coronacrisis. Een van die acties heeft betrekking op het bevorderen van gesprek en reflectie, om eenzaamheid en somberheid tegen te gaan. Het kabinet wil de MDT opschalen als plek, waar jongeren, in samenwerking met sociaal werkers, actief bijdragen aan de sociale cohesie en het tegengaan van eenzaamheid bij zichzelf en bij andere doelgroepen.⁴⁶

19

Op 19 oktober stuurt de ‘Wergroep jongeren’ een oplegnotitie naar het Veiligheidsberaad inzake ‘Jongeren in coronatijd’. De werkgroep bestaat uit de burgemeesters Broertjes, Schuurmans, Van Haersma Buma en Mikkers. De werkgroep is gevraagd het Veiligheidsberaad te adviseren met betrekking tot het creëren van randvoorwaarden om jongeren perspectief te bieden, hen te bewegen zich aan de maatregelen te houden en activiteiten mogelijk te maken. Eén van de punten die specifiek aandacht vraagt is het verbinden van de ‘harde’ aanpak (hoe stimuleren we dat jongeren maatregelen naleven, hoe voorkomen we maatschappelijke onrust onder jongeren?) met de ‘zachte’ aanpak (hoe houden we oog voor het sociaal en psychisch welbevinden van jongeren?). Concreet stelt de werkgroep de volgende drietrap voor:

1. Er wordt aansluiting georganiseerd bij reeds lopende initiatieven om voeling te houden met de praktijk van het vraagstuk.
2. Er wordt een gesprek gefaciliteerd tussen de werkgroep en directeuren betrokken bij het programma Zorg voor de Jeugd. Doel hiervan is om te verkennen hoe de ‘zachte’ kant verbonden kan worden met de ‘harde’ kant.
3. Er wordt een gesprek georganiseerd in de werkgroep met jongeren en experts. Doel hiervan is om knelpunten en oplossingen te destilleren welke vervolgens bij de relevante organisaties onder de aandacht kunnen worden gebracht.⁴⁷

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

November

16

Op 16 november sturen de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Rechtsbescherming een voortgangsbrief Jeugd naar de Kamer. Om te leren van de aanpak van de eerste coronagolf heeft het kabinet afgelopen zomer met een groep van meer dan honderd deskundigen teruggekeken op de getroffen maatregelen. Organisaties uit het jeugddomein hebben de volgende lessen getrokken uit de aanpak tot aan de zomer:

1. Zorg dat de basis voor het mentaal welbevinden van kinderen, jongeren en jongvolwassenen op orde is door het gewone leven zo veel mogelijk door te laten gaan. Denk hierbij aan het openhouden van kinderopvang, (speciaal) onderwijs, sport, vrijetijdsbesteding, jongerenwerk, jeugdhulp, dagbesteding en dagbehandeling.
2. Versterking van het ontschotte, ‘community-based’ werken. Door de coronacrisis zijn professionals uit verschillende disciplines in het jeugddomein versneld samen gaan werken. Geadviseerd wordt om deze ontwikkeling te stimuleren.
3. Samen zorgen voor meer draagvlak. Geadviseerd wordt om beleid samen met jongeren vorm te geven. Jongeren kunnen het beleid dat op hen gericht is helpen vormgeven, uitdragen en implementeren.

Het kabinet heeft deze lessen omarmd.⁴⁸

18

Op 18 november stuurt minister De Jonge een stand van zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. Duidelijk is dat zorgaanbieders binnen de Jeugdwet en Wmo 2015 ook in 2021 extra kosten moeten maken om zorg binnen de maatregelen van de COVID-19-pandemie te kunnen organiseren. Om deze reden is besloten de afspraak tussen het Rijk en de VNG te verlengen tot 1 januari 2022. Daarnaast blijft de minister specifiek voor dagbesteding en de cruciale jeugdzorg binnen de Jeugdwet en Wmo 2015, vanwege signalen dat aanbieders financiële problemen ervaren, in overleg met de VNG en aanbieders om te bezien of aanvullende afspraken nodig zijn.⁴⁹

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

December

08

Op 8 december stuurt minister De Jonge een stand van zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. Met betrekking tot het perspectief voor jeugd en jongeren schrijft de minister dat het kabinet met een Jeugdpakket van € 58,5 miljoen een gerichte financiële impuls wil geven aan gemeenten om samen met jongeren, lokale organisaties en de evenementensector volledig ‘coronaproof’ kleinschalig activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding. Ook is met gemeenten afgesproken om met het geld extra inzet van jongerenwerkers in achterstandswijken met kwetsbare jongeren te organiseren. Zij kunnen gericht deze jongeren uit risicogroepen bereiken en passende hulp en ondersteuning bieden. Een deel van het Jeugdpakket (€ 3,5 miljoen) zet het kabinet in op laagdrempelige preventieve ondersteuning van jongeren op het gebied van mentale gezondheid. Hierbij wordt de kennis van MDT-jongeren, jongerenorganisaties en professionals benut om onder andere eenzaamheid onder jongeren te bestrijden. Zowel bestaande als nieuwe activiteiten dragen hieraan bij. Jongeren, professionals en ouders kunnen op de site www.eenzamejongeren.com terecht voor informatie en ondersteuning. Ook heeft het kabinet met het actieprogramma Eén tegen eenzaamheid de afgelopen twee jaar een campagne en netwerk opgezet om eenzaamheid aan te pakken. Daarnaast schrijft de minister dat voor veel groepen kwetsbare jongeren deze coronaperiode extra lastig is. Zo geeft JongPIT (organisatie die zich inzet voor jongeren met een chronische aandoening) aan dat duizenden jongeren die chronische ziek zijn amper de deur uitkomen sinds corona. Jongeren met een kwetsbare gezondheid kiezen vaak voor een zelfisolatie.⁵⁰

14

Op 14 december wordt op de website van Rijksoverheid aangegeven dat de scholen vanaf 16 december tot en met tenminste 17 januari 2021 dichtgaan. Leerlingen en studenten in een kwetsbare positie en examenleerlingen kunnen wel fysiek naar school.⁵¹

Op 14 december stuurt minister De Jonge een brief inzake de ‘coronamaatregelen 14 december 2020’ naar de Kamer. De minister schrijft dat de continuïteit van zorg voor kwetsbare mensen van cruciaal belang is. Zo gaat de zorg en ondersteuning door, zoals de medische zorg thuis, de dagbesteding, zorg onder de Jeugdwet, waaronder hulp vanuit kinderdagcentra en het zorgvervoer hiernaartoe. Waar dagbesteding of jongerenwerk in buurthuizen of zalen van bibliotheken plaatsvindt, kan dit ook doorgang vinden. Bezoek aan intramurale instellingen kan doorgang vinden. Verpleeghuizen, instellingen voor gehandicaptenzorg of GGZ- en jeugdinstanties laten bezoek zoveel als mogelijk en verantwoord doorgaan, afhankelijk van de lokale situatie. De nieuwe maatregelen betekenen wel dat een bewoner maximaal twee bezoekers per dag mag ontvangen, voor zover de instelling bezoek niet verder heeft beperkt in verband met bijvoorbeeld een uitbraak van COVID-19. Bezoek aan kinderen in gezinsgerichte voorzieningen zoals in pleeggezinnen of gezinshuizen kan ook doorgang vinden. Ook hier betekenen de nieuwe maatregelen dat het kind maximaal twee bezoekers per dag mag ontvangen.⁵²

23

Op 23 december publiceert de NOS het bericht ‘Crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast, suïcidale jongeren in de knel’ op haar website. In het hele land zoeken steeds meer jongeren hun toevlucht bij de crisisdienst jeugdpsychiatrie. Afhankelijk van de regio zien GGZ-instellingen het aantal crisismeldingen met 30% tot 60% procent stijgen vergeleken met vorig jaar. De coronapandemie is een van de verklaringen voor de stijging. Sommige instellingen halen hulpverleners weg bij de niet-crisis zorg om de crisisdienst draaiend te houden.⁵³

24

Op 24 december stuurt Kamerlid Van der Staaij (SGP) schriftelijke vragen over het artikel⁵⁴ van de NOS naar de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Van der Staaij wil onder andere weten hoe de staatssecretaris de forse stijging (in vergelijking met vorig jaar) van het aantal crisismeldingen in de jeugd-GGZ verklaart. Ook wil het Kamerlid weten of de staatssecretaris zicht heeft op de gevolgen van de coronamaatregelen voor het welbevinden van jongeren en of de staatssecretaris handelt om de gevolgen daarvan te beperken. Verder vraagt Van der Staaij zich af of de staatssecretaris in beeld heeft hoeveel behandelingen in de jeugd-GGZ de afgelopen maanden niet door konden gaan door toedoen van de coronamaatregelen.⁵⁵

Op 24 december sturen de Kamerleden Westerveld en Renkema schriftelijke vragen naar de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De Kamerleden willen onder andere weten of de staatssecretaris bekend is met de noodkreet van de Nederlandse ggz over de stijging van jongeren met suïcidale gedachten en eetstoornissen. Ook willen zij weten of het klopt dat veel regio’s geen aparte crisisdienst hebben voor kinderen en jongeren (waardoor zij bij de volwassen-GGZ terecht komen) en of dit eventueel schadelijke effecten heeft voor kinderen en jongeren. Verder vragen zij de staatssecretaris, gezien de acute nood, om de vragen binnen een week te beantwoorden.⁵⁶

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Januari

13

Op 13 januari 2021 stuurt minister De Jonge een stand van zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. Deze brief bevat ook de tweede monitor voor de COVID-19-strategie voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Een aanzienlijk deel van de jongeren met een beperking voelt zich eenzaam, ook bij versoepelingen omdat zij het gevoel hadden daar niet gelijk van mee te profiteren. De mondkapjesplicht en de bijbehorende uitzondering (mondkapjesplicht geldt niet voor mensen die vanwege een beperking of ziekte geen mondkapje kunnen dragen of opzetten) voor mensen met een beperking of ziekte heeft impact gehad op het participeren van deze groep in het dagelijks leven. Onverhoopt zijn, in een aantal gevallen, mensen met een beperking of ziekte geweigerd bij binnenkomst van winkels, ondanks dat zij een uitzondering op de mondkapjesplicht kenbaar maakten. Het ministerie van VWS heeft ondertussen al verschillende acties ondernomen op de thema's die uit de rapportage naar voren komen. Het onderhouden van sociale contacten en het bestrijden van eenzaamheid zijn blijvend een punt van aandacht, in het bijzonder onder jongeren en jongvolwassenen met een beperking. In december is er door VWS een onlinebijeenkomst over dit thema georganiseerd, waarin gemeenten initiatieven en voorbeelden uitwisselden.⁵⁷

21

Op 21 januari dient Kamerlid Klaver (GL) een motie in. Klaver constateert dat jongeren en volwassenen die zich bevinden in een mentale crisis geholpen moeten worden, maar er regelmatig geen plekken zijn in de crisisdiensten van de (jeugd-)GGZ. Daarom verzoekt hij de regering, zo snel mogelijk het aantal crisisplekken in de (jeugd-)GGZ op te schalen, extra middelen beschikbaar te stellen voor beschermd wonen om de uitstroom te verbeteren, en de Kamer wekelijks te informeren over de stand van zaken. Deze motie wordt aangenomen door de Kamer.⁵⁸

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Februari

01

Op 1 februari dienen Kamerleden Dik-Faber (CU) en Diertens (D66) een motie in. Zij constateren dat 840.000 jongvolwassenen te maken hebben met een psychische aandoening. Zij overwegen dat dat niet komt door een gebrek aan weerbaarheid, maar door de snelheid en intensiteit van de samenleving en dat het moeilijk is om deze dynamiek te veranderen. Daarom verzoeken zij de regering, de mogelijkheden en contouren van een Nationaal Preventieakkoord Mentale Gezondheid te verkennen en de Kamer hier medio 2021 over te informeren. Deze motie wordt aangenomen door de Kamer.⁵⁹

02

Op 2 februari stuurt demissionair minister De Jonge een stand van zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. In deze brief gaat de demissionair minister onder andere in op de motie⁶⁰ van het Kamerlid Klaver (*zie 21 januari 2021*). De uitvoering van de motie begint met het maken van een scherp beeld over enerzijds de aard en omvang van de vraag naar acute zorg van mensen die als gevolg van corona een psychische crisis ervaren en anderzijds over de beschikbaarheid van die zorg. De IGJ heeft recent een uitvraag gedaan onder een substantieel aantal GGZ-instellingen. Het algemene beeld dat naar voren kwam was dat de situatie binnen de GGZ-instellingen wisselt, maar onder controle is. Voor jeugd-GGZ zijn er signalen binnengekomen dat het aantal crisismeldingen bij de benaderde instellingen is toegenomen. De demissionair staatssecretaris van VWS wil op korte termijn dit beeld verder in kaart brengen en zal de Kamer hierover informeren.

Verder heeft de Jeugdautoriteit haar vierde corona-quickscan jeugdhulpaanbieders opgeleverd. De uitkomsten geven een inschatting van de aanbieders over de effecten van corona op hun organisaties. Er is een toename van het aantal crisismeldingen in de GGZ en 80% van de aanbieders verwacht na de crisis een toename van de instroom als gevolg van de uitgestelde hulp. Daarnaast vrezen veel van de benaderde aanbieders liquiditeitsproblemen later dit jaar.

Ook gaat de demissionair minister in op de voorlopige resultaten van het Jeugdpakket (*zie 8 december 2020*). Door de gekozen financieringssysteem konden gemeenten al voor de kerst starten met het plannen en organiseren van activiteiten voor en door jongeren. Om gemeenten te helpen is vanuit de VNG, het NJi, MDT en de NJR ingezet op het verzamelen en delen van goede voorbeelden uit gemeenten. Daarnaast heeft het NJi voor gemeenten een stappenplan opgesteld met praktische handvatten hoe je jongeren op een goede manier kan bereiken. Verder kunnen gemeenten hun jongeren ook perspectief bieden door MDT in te zetten. Hiervoor kunnen ze gebruik maken van de MDT-subsidieregeling voor gemeenten. Samen met MDT-organisaties kunnen ze vanaf 1 februari tot 12 maart een aanvraag indienen bij ZonMw. Voor het maximale bedrag van € 50.000 kunnen honderd jongeren een MDT-project doen onder coördinatie van de gemeente. Daarna is een verlenging mogelijk als er nog meer jongeren kunnen deelnemen (tot max. € 50.000).⁶¹

Op 2 februari wordt op de website van de Rijksoverheid bericht dat de basisscholen, de kinderopvang en het speciaal (basis)onderwijs weer volledig open gaan. De middelbare scholen blijven dicht tot in ieder geval 1 maart 2021.⁶²

03

Op 3 februari verschijnt de interne memo ‘De jeugd weer perspectief bieden in (en na) coronatijd’. Uit de memo blijkt dat nauw contact met leeftijdsgenoten essentieel is voor jongeren. Eenzaamheid, somberheid, depressies en daaruit vloeiend gedrag versterken de negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van jongeren. Dit geldt voor 1) alle jeugd, maar in het bijzonder ook voor 2) jeugd met een kwetsbare positie of 3) jeugd met jeugdhulp. De coronaperiode kan leiden tot blijvende schade bij een deel van de jongeren. Zo worden opleidingen niet afgerond, lopen jongeren te lang rond met psychische klachten en neemt de ongelijkheid tussen jongeren toe. In de memo worden de verschillende signalen gecategoriseerd in drie sporen:

1. Bestaanszekerheid: werk/onderwijs/huisvesting (voor alle jeugd)
2. Mentaal welbevinden (voor alle jeugd)
3. Jeugdhulp en Veiligheid (voor jeugd met een kwetsbare positie en jeugdhulp)

In de memo worden een aantal voorstellen gedaan om naast de bestaande initiatieven een bijdrage te leveren aan het nieuw te vormen jeugdplan. Zo is het voorstel:

- Om de luisterlijn/chat voor tieners en jongvolwassenen te versterken;
- Om (wetenschappelijke) kennis over de gevolgen van corona op jongeren beter te benutten wordt nagedacht over een Nationaal Adviesraad Jeugd;
- Om (kwetsbare) jongeren elkaar fysiek en veilig laten ontmoeten is het nodig om locaties (bibliotheken, buurthuizen enz.) open te stellen;
- Om in gesprek te gaan met jongeren en met ervaringsdeskundigen over wat jongeren helpt, wat ze kunnen doen en wat jongeren perspectief biedt als het thuis niet veilig is;
- Om jongerenorganisaties, gemeenten en organisaties uit het jeugddomein te blijven uitdagen om met nieuwe voorstellen te komen, die eventueel met hulp van VWS op korte termijn geïmplementeerd kunnen worden.⁶³

04

Op 4 februari dienen de Kamerleden Ploumen (PvdA), Segers (CU), Jetten (D66), Klaver (GL), Marijnissen (SP), Heerma (CDA), Dijkhoff (VVD), Sazias (50PLUS), Krol (Krol), Van Esch (PvdD) en Kuzu (Denk) een motie in. De Kamerleden overwegen dat veel jongeren ernstige gevolgen ondervinden door de coronapandemie en de lockdown. Ook overwegen zij dat de brandbrief van wethouders Jeugd aangeeft dat reguliere hulpverlening onvoldoende is en er extra ingezet moet worden op ondersteuning van jongeren op het gebied van onderwijs, GGZ, werkgelegenheid en economische en sociale gevolgen op lange termijn. Daarom verzoeken bovenstaande Kamerleden de regering om in overleg met jongeren, deskundigen, zorgverleners, wethouders Jeugd en gemeenten tot een Deltaplan Jeugd te komen, dit vóór 1 juni 2021 aan de Kamer te zenden en de Kamer tussentijds op de hoogte te houden van de voortgang. Deze motie wordt Kamerbreed aangenomen.⁶⁴

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Februari

05

Op 5 februari reageert demissionair staatssecretaris Blokhuis op de schriftelijke vragen⁶⁵ van het Kamerlid Van der Staaij (*zie 24 december 2020*). De demissionair staatssecretaris stelt dat de maatregelen gevolgen hebben voor het mentale welzijn van jongeren. Het wegvallen van dagelijkse structuren, verminderde sociale contacten met leeftijdsgenoten en onzekerheid over de toekomst kan leiden tot de ontwikkeling of verergering van psychische klachten. Vergeleken met het voorjaar stijgt het aantal jongvolwassenen met mentale klachten. De demissionair staatssecretaris schrijft dat er wekelijks overleg is binnen de stuurgroep Zorg voor de Jeugd en Corona. Hierin werken diverse organisaties vanuit het jeugddomein samen om de schadelijke effecten van corona voor jongeren te verzachten. In dit overleg worden signalen vanuit de praktijk geagendeerd en door betrokken partijen opgepakt. Hiermee wordt er een vinger aan de pols gehouden. Ook loopt er sinds het voorjaar bij ZonMw een breed onderzoeksprogramma om de impact van de coronacrisis in beeld te brengen. Met betrekking tot de acties die de demissionair staatssecretaris verricht, geeft de demissionair staatssecretaris aan dat het kabinet € 58,5 miljoen beschikbaar heeft gesteld (het Jeugdpakket) aan gemeenten om jongeren perspectief te bieden in coronatijd (*zie 8 december 2020*). Verder is er, zolang de kinderopvang en scholen dicht zijn, de mogelijkheid tot noodopvang voor kinderen en jongeren in een kwetsbare positie. Tot slot, geeft de demissionair staatssecretaris aan dat er geen landelijk beeld is van het aantal behandelingen dat niet door is gegaan. Ook zijn er geen signalen bekend bij de demissionair staatssecretaris dat behandelingen na de eerste lockdown structureel geen doorgang vinden.⁶⁶

Op 5 februari beantwoordt demissionair staatssecretaris Blokhuis de schriftelijke vragen⁶⁷ van de Kamerleden Westerveld en Renkema (*zie 24 december 2020*). Allereerst geeft de demissionair staatssecretaris aan op 23 december de uitkomsten van de peiling van de Nederlandse ggz vernomen te hebben. Naar aanleiding daarvan heeft op 24 december 2020 een overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van VWS, vertegenwoordiging van de beroepsgroepen, de Nederlandse ggz, de VNG en de IGJ. De demissionair staatssecretaris geeft aan actief in contact te blijven met 113 Zelfmoordpreventie over de ontwikkelingen die zij zien in het aantal hulpvragen en de capaciteit die nodig is voor het behouden van laagdrempelige en kwalitatief goede hulpverlening. Verder geeft de demissionair staatssecretaris aan dat hij van de Nederlandse ggz heeft begrepen dat voor de kerst bij hen melding werd gemaakt dat enkele kinderen op een volwassenenafdeling werden opgenomen. Dit is voor jeugdigen niet de beste plek en daarom niet wenselijk. Op veel plekken bieden de GGZ-instellingen met zorgaanbod voor zowel jeugdigen als volwassenen één geïntegreerde crisisdienst. Er zijn enkele jeugd GGZ-aanbieders met een eigen crisisteam, waar nodig met afspraken met de volwassen-GGZ aanbieder in de regio, zodat de 24/7 crisisteam gegarandeerd kan worden.⁶⁸

12

Op 12 februari verschijnt de eerste aanzet voor het Deltaplan Jeugd binnen de Directie Jeugd. Het Deltaplan kent een aantal doelstellingen:

- *Op de korte termijn (0-6 maanden):* Schade van de coronaperiode beperken voor (kwetsbare) jongeren. Vooral gericht op sociaal & mentaal welzijn en op zorg & veiligheid.
- *Op de middellange termijn (6-12 maanden):* Jongeren perspectief bieden. Vooral gericht op perspectief op bestaanszekerheid zoals onderwijs, arbeidsmarkt en woningmarkt.
- *Lange termijn (1-5 jaar):* Sterker uit de coronacrisis komen. Vooral gericht op kansengelijkheid en een mentaal gezonde jeugd.

VWS zal het voortouw nemen voor het deelplan ‘Welzijn Jeugd’ (maakt onderdeel uit van het Deltaplan Jeugd). Eind maart/begin april zal dit deelplan gepresenteerd worden.⁶⁹

Op 12 februari sturen demissionair minister De Jonge en demissionair staatssecretaris Blokhuis een brief inzake een ‘Sociaal steunpakket’ naar de Kamer. Het demissionair kabinet presenteert een steunpakket dat zich richt op het sociaal en mentaal welzijn van mensen en een gezonde leefstijl. Het pakket met een budgettair beslag van € 200 miljoen bestaat uit drie actielijnen:

1. Intensivering initiatieven welzijn voor de jeugd;
2. Intensivering initiatieven welzijn kwetsbare groepen;
3. Intensivering initiatieven gezonde leefstijl.

Met betrekking tot de eerste actielijn, wil het kabinet met de volgende acties een bijdrage leveren aan het bevorderen van de mentale gezondheid:

1. *Activiteiten gericht op ondersteuning voor sociaal en mentaal welzijn;* jongeren hebben behoefte aan laagdrempelige ondersteuning voor mentaal welzijn (bijv. buddyprojecten of weerbaarheidstrainingen).
2. *Inzet op meer jongerenwerk;* om jongeren uit bepaalde risicogroepen te benaderen en te bereiken wordt de huidige extra inzet van jongerenwerk uit het Jeugdpakket verlengd tot eind 2021. Het kinder- en jongerenwerk speelt ook een signalerende rol op het gebied van psychische problemen of huiselijk geweld.
3. *Luisterlijnen en chats;* om het mentaal welbevinden van jongeren verder te steunen, gaat het kabinet landelijk inzetten op laagdrempelige ondersteuning, via onder andere luisterlijnen, chats en apps.⁷⁰

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Februari

23

Op 23 februari stuurt demissionair minister De Jonge een stand-van-zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. Ten behoeve van het bevorderen van het welzijn van jongeren (zowel fysiek als mentaal), is besloten om de leeftijd waarvoor buitensport op buitensportlocaties is toegestaan, te verhogen tot 27 jaar (zie voor verdere uitwerking 23 februari 2021 tijdslijn ‘Sport’).⁷¹

24

Op 24 februari reageert demissionair staatssecretaris Blokhuis op de motie⁷² van het Kamerlid Klaver (*zie 21 januari 2021*). De demissionair staatssecretaris geeft aan dat hij in januari een uitvraag onder de GGZ-organisaties heeft uitgestuurd. Deze uitvraag betreft de capaciteit in de acute zorg, het beroep daarop van mensen die als gevolg van de coronamaatregelen een psychische crisis ervaren en de mogelijke knelpunten in de beschikbaarheid van de acute zorg. Met betrekking tot de jeugd-GGZ is, in samenwerking met de Nederlandse ggz (dNGGZ) en de VNG, een uitvraag uitgestuurd onder de 42 jeugdhulpregio's en betreffende jeugd-GGZ-instellingen. In relatie tot de jeugd begrijpt de inspectie van instellingen dat er een toename is van crisismeldingen. Op basis van deze informatie zal de demissionair staatssecretaris met de betrokken organisaties, een analyse maken. De analyse en het voorstel van de demissionair staatssecretaris, hoe hiermee om te gaan, zal hij spoedig naar de Kamer doen toekomen. In nauwe samenwerking met de VNG werkt de demissionair staatssecretaris aan het ontwikkelen van een brede monitor waarmee vanaf 2021 relevante ontwikkelingen in het bieden van passende ondersteuning en zorg aan mensen met psychische problematiek, inclusief beschermd wonen, in kaart zal worden gebracht. Op basis van de uitkomsten van de monitor zal de demissionair staatssecretaris verder het gesprek aan gaan met gemeenten over beleidsinhoudelijke en financiële vraagstukken.⁷³

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

2. Veiligheid en kindermishandeling

Maart

30

Op 30 maart 2020 stellen Kamerleden Westerveld, Renkema en Kuiken schriftelijke vragen aan minister De Jonge en staatssecretaris Blokhuis over jeugdzorg en (jeugd-) GGZ. De Kamerleden willen onder andere weten wat de minister en de staatssecretaris kunnen doen om kinderen in een onveilige thuissituatie te ondersteunen. Daarnaast willen de Kamerleden weten of het mogelijk is om kinderen extra te wijzen op het bestaan van telefoonhulpdiensten, bijvoorbeeld via een digitale campagne. Tot slot vragen zij de minister en de staatssecretaris of er genoeg capaciteit is bij crisisdiensten en De Kindertelefoon.⁷⁴

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

April

07

Op 7 april stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. De minister schrijft dat gemeenten en scholen zich inspannen om ieder kwetsbaar kind in beeld te brengen en thuis of op locatie extra ondersteuning te bieden zodat ook kwetsbare kinderen zich veilig weten en aan leren toekomen. Gemeenten, kinderopvang, gastouderopvang, scholen en leerplicht slaan hierbij de handen ineen met Veilig Thuis en jeugdzorg. Het is belangrijk dat professionals die contact hebben met kinderen en gezinnen alert zijn en de kindcheck (het nagaan bij bepaalde groepen volwassen of zij voor minderjarige kinderen zorgen en of deze kinderen daar veilig kunnen opgroeien) uitvoeren. Alle partijen in de jeugdbeschermingsketen spannen zich tijdens de huidige crisis in om in contact te blijven met deze kwetsbare gezinnen.⁷⁵

Op 7 april wordt de poster 'Wat als spanningen thuis oplopen' gepubliceerd. De Rijksoverheid geeft middels deze informatieve poster de volgende tips: (1) Deel samen de dag in en zorg voor regelmaat, (2) uit je gevoelens en maak afspraken, (3) bespreek spanningen en ruzies en (4) neem een time-out (als je de controle dreigt te verliezen).⁷⁶

25

Op 25 april starten de ministeries VWS en J&V een nieuwe campagne tegen huiselijk geweld. Mensen werken en leven door het coronavirus meer thuis, hebben minder sociale contacten, minder afleiding en kunnen onzekerheid hebben over hun inkomen. Dat kan betekenen dat de spanningen thuis oplopen, wat de kans op fysiek, psychisch en seksueel geweld kan vergroten. Op de website ikdoeietstegenhuiselijkgeweld.nl kunnen mensen concrete tips en adviezen vinden over wat zij kunnen doen bij vermoedens van partner-, ouderen- of kindermishandeling.⁷⁷

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Mei 07

Op 7 mei stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. De minister licht de Kamer in over de op 25 april gestarte nieuwe campagne tegen huiselijk geweld en kindermishandeling ([zie 25 april 2020](#)). Onder het bekende motto ‘Het houdt niet op, totdat je iets doet’ helpt deze campagne slachtoffers en omstanders in actie te komen bij huiselijk geweld. Naast de website [ikdoeietstegenhuiselijkgeweld.nl](#) kunnen mensen 24/7 (anoniem) bellen met Veilig Thuis via 0800-2000. De campagne is met name gericht op omstanders die zich zorgen maken om iemand in hun omgeving.⁷⁸ Met het codewoord ‘masker 19’ kunnen slachtoffers van huiselijk geweld daarnaast sinds 1 mei bij de apotheek een melding doen van huiselijk geweld. Vervolgens waarschuwt de apotheker Veilig Thuis. Het codewoord biedt zo uitkomst voor slachtoffers die in deze tijd niet naar een veilige plek kunnen om huiselijk geweld telefonisch te melden. Veilig Thuis-organisaties maken zich ook zorgen over slachtoffers van huiselijk of seksueel geweld die niet zelf in staat zijn om te bellen. Er is daarom op verschillende locaties in het land gestart met het verbeteren van de online bereikbaarheid door middel van het invoeren van een chatfunctie. Er wordt alles aan gedaan om ook landelijk de chatfunctie komende weken gereed te hebben (deze is uiteindelijk op 25 mei⁷⁹ gereed).⁸⁰

18

Op 18 mei wordt de brochure ‘Wees alert op de thuissituatie’ op de website van Rijksoverheid gepubliceerd. In deze brochure staan verschillende methoden hoe je als professional in een de-escalerende rol kan optreden als spanningen thuis oplopen.⁸¹

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Juni 16

Op 16 juni bieden vijftien Nederlandse burgemeesters het getekend manifest ‘Kom op voor kwetsbare gebieden’ aan het kabinet om extra aandacht te hebben voor de meest kwetsbare gebieden in Nederlandse steden. Hier wonen veel mensen zonder werk, met psychische problemen, in armoede. Plekken waar kinderen sneller en vaker onderwijsachterstanden oplopen, waar criminaliteit om zich heen grijpt en de levensverwachting structureel lager is. De burgemeesters pleiten daarom voor een, op deze stedelijke vernieuwingsgebieden toegespitst sociaal offensief. De burgemeesters verzoeken de ministeries van BZK, OCW, J&V, VWS en SZW om een bondgenootschap aan te gaan en te investeren in de grootste knelpunten die zij signaleren en die samenkomen in de huishoudens van deze kwetsbare buurten. Vanuit de vijftien steden willen de burgemeesters de samenwerking met de partners in de stad en het Rijk sterk intensiveren. Een van de opgaven heeft betrekking op kinderen en jongeren. De coronacrisis heeft directe gevolgen voor het dagelijkse leven in hun buurt. Er is daarom blijvend aandacht voor de risico's op toename van spanningen ‘achter de voordeur’, en de kwetsbaarheid rond vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Via extra inzet op vroeg-signalering werkt het samenwerkingsverband aan effectieve hulpverlening gericht op kinderen in kwetsbare huishoudens. Ook wordt het gebruik van de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling (de meldcode beschrijft de stappen die een professional doorloopt bij vermoedens van geweld) bevorderd.⁸²

17

Op 17 juni sturen minister De Jonge en de minister voor Rechtsbescherming een brief over ‘de voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren’ naar de Kamer. De professionals die uitvoering geven aan de jeugdbescherming spannen zich in om onder de huidige omstandigheden problemen te signaleren en beschikbaar te zijn voor kinderen in een kwetsbare positie. De instroom is bij zowel de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) als de Gecertificeerde Instellingen (GI's) redelijk stabiel gebleven ten opzichte van de periode voor de intelligente lockdown. Maar met de versoepeling van de maatregelen bewegen GI's en RvdK zich in de uitvoering steeds meer richting het nieuwe normaal. Dat betekent dat jeugdzorgmedewerkers weer meer op huisbezoek gaan bij gezinnen en er meer ruimte komt voor het nakomen van omgangsregelingen.⁸³

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Juni 18

Op 18 juni sturen minister De Jonge en de minister voor Rechtsbescherming een brief met betrekking tot ‘de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling’ naar de Kamer. Voor en tijdens de coronacrisis is in het programma Geweld hoort nergens thuis (GHNT) verder gewerkt aan het behalen van de doelen van dit programma: het eerder en beter in beeld krijgen en het stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Beide ministers gaan in deze brief in op de extra maatregelen in verband met de coronacrisis. In de eerste plaats zijn maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de gezinnen zelf ontlast worden en de mogelijkheid vergroot wordt om laagdrempelig hulp te vragen. In de tweede plaats zijn maatregelen ingevoerd om ervoor te zorgen dat bureaus, omstanders en professionals alert blijven op oplopende spanningen en op signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en vervolgens handelen. Een overzicht van de maatregelen:

- Voor kinderen in een kwetsbare (gezins)situatie noodopvang, begeleiding door school, kinderopvang, gastouderopvang en/of inzet van een jeugdprofessional georganiseerd. Leerplichtambtenaren, jeugd- en gezinscoaches, jeugdhulp en wijkteams zijn langsgeslagen bij leerlingen over wie zorgen bestaan, waarbij zij ook kijken welke (onderwijs)begeleiding en eventueel opvang nodig is voor leerlingen.
- De noodopvang voor kinderen in een kwetsbare positie en voor kinderen van ouders met een vitaal beroep is de afgelopen periode gemonitord. Uit deze monitor en uit een peiling van de Algemene Vereniging Schoolleiders bleek dat een aantal leerlingen miste na de (gedeeltelijke) heropening van de scholen. Scholen werken daarom samen met leerplicht, jeugd- en gezinscoaches, jeugdhulp en wijkteams om alle leerlingen in beeld te krijgen en ze naar school te laten komen. Daarnaast werken de partners van het programma Zorg voor de Jeugd (ministeries VWS, OCW en J&V, gemeenten, beroepsverenigingen, cliënt- en ouderorganisaties en branches gespecialiseerde jeugdhulp) samen met het Nederlands Jeugdinstituut, advies- en klachtenbureau jeugdzorg (AKJ), De Kindertelefoon en de Associatie Wijkteams met het doel om kinderen, jongeren en hun opvoeders in de coronatijd zo goed mogelijk te ondersteunen.
- MIND Korrelatie is bereikbaar per app, chat of telefoon om professionele hulp te geven bij vragen over opvoeding of spanningen binnen relaties.
- Veilig Thuis heeft op 25 mei een landelijke chatfunctie ingevoerd waarmee slachtoffers, plegers en omstanders van huiselijk geweld en kindermishandeling laagdrempeliger contact kunnen opnemen met Veilig Thuis.
- Slachtoffers van huiselijk geweld kunnen door het noemen van het codewoord ‘masker 19’ bij de apotheek op een laagdrempelige manier hulp vragen.
- Er is een nieuwe voorlichtingscampagne gestart die gericht is op omstanders en slachtoffers zelf, waarin hen gesprekstips en handelingsperspectieven worden geboden.
- De organisaties van hulpverleners hebben samen met het ministerie van VWS richtlijnen en handvatten ontwikkeld voor professionals, die door de kennisinstituten NJi, Movisie en de beroepsgroepen breed zijn gedeeld. Zo maken de kindcheck en het bespreken van de gezinssituatie onderdeel uit van de richtlijn ‘GGZ en corona’.
- De app ‘meldcode onderwijs’ helpt onderwijsprofessionals bij het signaleren van problemen en maakt het makkelijk en laagdrempeliger om advies te vragen bij Veilig Thuis.

Uit de cijfers van Veilig Thuis blijkt dat het aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling, na de invoering van de maatregelen, niet is toegenomen. Wel hebben meer kinderen contact opgenomen met De Kindertelefoon over oplopende spanningen thuis. Over de gehele linie ziet De Kindertelefoon dat de onderwerpen waarover kinderen contact opnemen niet zozeer zijn veranderd, maar dat deze nu worden gerelateerd aan de coronacrisis.⁸⁴

Op 18 juni reageert minister De Jonge op de schriftelijke vragen⁸⁵ van de Kamerleden Westerveld, Renkema en Kuiken met betrekking tot de jeugdzorg en de jeugd-GGZ (*zie 30 maart 2020*). De minister schrijft dat met betrekking tot het attenderen op het bestaan van telefoonhulpdiensten, er een gerichte voorlichtingscampagne is gestart onder andere op radio en tv voor slachtoffers en omstanders om in deze tijd nog meer aandacht te vragen voor onveilige thuissituaties.

Aanvullend zijn er telefonische hulplijnen beschikbaar en is de website www.ikvermoedhuiselijkgeweld.nl uitgebreid met handelingsperspectieven ‘wat als spanningen thuis oplopen’.⁸⁶ Verder schrijft de minister dat het bij de meeste crisisdiensten volgens GGZ Nederland de afgelopen periode net zo druk geweest is als gebruikelijk of rustiger. GGZ NL geeft aan dat de capaciteit voldoende is om de vraag aan te kunnen. De afgelopen weken is De Kindertelefoon door kinderen in toenemende mate gevonden als luisterend oor. Het aantal gesprekken met kinderen in zorgelijke thuissituaties is met 40% toegenomen. De Kindertelefoon zet zich er maximaal voor in om voldoende capaciteit beschikbaar te hebben om alle kinderen te woord te kunnen staan. VWS staat hierover in nauw contact met de Kindertelefoon.⁸⁷

Op 18 juni publiceert het Verwey-Jonker Instituut het rapport ‘Kwetsbare gezinnen in tijden van Corona’ op haar website. Om daadwerkelijk zicht te krijgen op de situatie in kwetsbare gezinnen en op de hulpverlening die zij tijdens de crisis ontvangen, deed het Verwey-Jonker Instituut, met ondersteuning van de Augeo Foundation (een particuliere stichting die zich inzet voor een veilig thuis voor ieder kind) en het ministerie van VWS onderzoek naar de impact van de coronacrisis op de veiligheid in kwetsbare gezinnen. Het rapport laat zien dat er geen verschil is in het aantal incidenten van geweld ten opzichte van vóór de crisis. Hoewel uit de eerste cijfers dus blijkt dat het geweld en de problemen door de coronacrisis niet zijn toegenomen heeft het merendeel van deze gezinnen wel dringend hulp nodig om gezinsgeweld te stoppen.⁸⁸

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

September

24

Op 24 september stuurt Kamerlid Van der Graaf (CU) schriftelijke vragen met betrekking tot het artikel ‘Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona’ van Fier (landelijk expertise- en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties) van 23 september naar de minister van Justitie en Veiligheid en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Fier zag tijdens de coronamaatregelen het aantal unieke bezoekers via de online hulpverleningstool ‘Chat met Fier’, met bijna 40% stijgen. Bijna 85% hiervan was 25 jaar of jonger. Het aantal hulpvragen over kindermishandeling en seksuele uitbuiting verdubbelde zelfs. Onderzoekers van Fier deden onderzoek over de periode 1 januari tot en met 30 april 2020.⁸⁹

Allereerst wil Van der Graaf weten of de minister en de staatssecretaris kennis hebben genomen van dit artikel. Daarnaast wil het Kamerlid onder andere weten hoe de minister en de staatssecretaris de grote toename lezen van kindermishandeling en seksueel geweld. Ook wil Van der Graaf weten op welke wijze in de brede corona-aanpak er aandacht is voor kinderen in dit soort kwetsbare situaties.⁹⁰

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

November

06

Op 6 november reageert staatssecretaris Blokhuis op de schriftelijke vragen⁹¹ van het Kamerlid Van der Graaf ([zie 24 september 2020](#)). De staatssecretaris geeft allereerst aan bekend te zijn met het artikel⁹² van Fier. Vervolgens geeft de staatssecretaris aan dat het niet bekend is of kindermishandeling en seksueel geweld daadwerkelijk is toegenomen tijdens de coronamaatregelen in het voorjaar. Hoewel een stijging of daling van het aantal contacten met organisaties, niet automatisch betekent dat kindermishandeling en seksueel geweld ook vaker of minder vaak voorkomen, zijn er wel zorgen dat dit toe zou kunnen nemen als gevolg van de coronamaatregelen. Mogelijk is er geen sprake van een stijging, maar van een verplaatsing van reguliere hulp naar digitale en meer laagdrempelige hulplijnen. Met betrekking tot de corona-aanpak en de aandacht voor kinderen in kwetsbare situaties geeft de staatssecretaris aan dat spanningen kunnen oplopen doordat gezinnen meer bij elkaar thuis zijn en ontspanningsmogelijkheden (voor sommigen) wegvallen. Daarom heeft het kabinet, naast de reguliere hulplijnen als De Kindertelefoon en De Luisterlijn, in het voorjaar een aantal maatregelen genomen:

- Ten tijde van de sluiting van de scholen is gezorgd voor (nood)opvang van kinderen uit kwetsbare gezinnen;
- Beschikbaarheid van hulplijnen en chatmogelijkheden;
- Mind Korrelatie voor opvoedhulp bij spanningen.
- Landelijke campagne gevoerd, gericht op omstanders en slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- De chatfunctie bij Veilig Thuis is geïntroduceerd;
- Professionals zijn extra geattendeerd op de kindcheck en het gebruik van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.⁹³

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Januari 06

Op 6 januari 2021 publiceert de Universiteit Leiden het rapport ‘Prevalentie Kindermishandeling tijdens COVID-lockdown’ op haar website. Het aantal slachtoffers van kindermishandeling is tijdens de eerste lockdown door professionals in de kinderopvang en het onderwijs hoger geschat ten opzichte van een periode zonder lockdown.⁹⁴ Dit komt met name door een toename in het aantal slachtoffers van emotionele verwaarlozing, waaronder verwaarlozing van het onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld. Vooral gezinnen met kinderen over wie al zorgen bestonden lijken kwetsbaar. Op basis van de informantenreportages wordt geschat dat bijna 40.000 kinderen mishandeling hebben meegemaakt tijdens de eerste lockdown in Nederland. De resultaten maken duidelijk dat het sluiten van scholen en kinderopvang verregaande implicaties kan hebben voor kwetsbare gezinnen.⁹⁵

18

Op 18 januari stellen de Kamerleden Westerveld, Van den Hul en Van der Graaf schriftelijke vragen aan de demissionair staatssecretaris van VWS. De Kamerleden willen allereerst weten of de demissionair staatssecretaris bekend is met het onderzoek⁹⁶ van de Universiteit Leiden. Daarnaast willen zij onder andere weten hoe de demissionair staatssecretaris kan verklaren dat de onderzoekers aangeven dat diverse vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld zijn toegenomen tijdens de lockdown, maar dat dit niet blijkt uit de cijfers en signalen bij Veilig Thuis, Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming. Ook willen zij weten of demissionair staatssecretaris Blokhuis het eens is met de onderzoekers dat de resultaten duidelijk maken dat ‘*de negatieve effecten van de sluiting van de scholen en kinderopvang op de (onveilige) thuissituaties van kinderen en gezinnen meegenomen moeten worden in beslissingen omtrent de vorming van beleid*’. Tot slot, vragen Westerveld c.s. de demissionair staatssecretaris hoe hij van plan is om deze resultaten mee te laten wegen in het beleid.⁹⁷

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Februari

04

Op 4 februari stuurt demissionair staatssecretaris Blokhuis een brief inzake de ‘interdepartementale aanpak seksueel geweld’ naar de Kamer. In juni vorig jaar verscheen het onderzoek⁹⁸ van het Verweij-Jonker Instituut ([zie 18 juni 2020](#)) en recent heeft de Universiteit Leiden onderzoek⁹⁹ gedaan ([zie 6 januari 2021](#)). Het informantenonderzoek is uitgevoerd onder professionals in het onderwijs en de kinderopvang. Er zijn zorgen om kinderen die in kwetsbare situaties kunnen zitten en daardoor te maken kunnen krijgen met (extra) geweld. Dit risico vraagt niet alleen om extra alertheid en het ontlasten van de meest kwetsbare gezinnen, maar ook om het monitoren van informatie vanuit verschillende betrokken partijen. Zo worden de cijfers van bijvoorbeeld Veilig Thuis, De Kindertelefoon, het Centra Seksueel Geweld en Helpwanted.nl nauwlettend gevolgd. Ten aanzien van de ambities om voor kinderen met een maatregel tijdig passende jeugdhulp in te zetten, is gestart met een doorbraakaanpak ([zie 15 oktober 2020](#)). Onder regie van de verantwoordelijke gemeente maken lokale teams, zorgaanbieders en GI's per kind met een maatregel afspraken om jeugdbescherming en passende jeugdhulp te organiseren. Deze individuele benadering is de kern van de door de inspecties¹⁰⁰ beoogde doorbraakaanpak. De inspecties voeren op dit moment toezicht uit op de uitvoering van de doorbraakaanpak.¹⁰¹

05

Op 5 februari geeft demissionair staatssecretaris Blokhuis antwoord op de schriftelijke vragen¹⁰² van de Kamerleden Westerveld c.s. ([zie 18 januari 2021](#)). Allereerst geeft de demissionair staatssecretaris aan bekend te zijn met het onderzoek¹⁰³ van de Universiteit Leiden. Het landelijk beeld is dat het aantal adviesvragen aan Veilig Thuis in de eerste helft van 2020 is gestegen vergeleken met het jaar daarvoor. Het gebruik van jeugdhulp is licht gedaald en de instroom bij de RvdK laat een stabiel beeld zien. Daarnaast tonen verschillende onderzoeken aan dat de coronaperiode een grote impact heeft op gezinnen. Sommige cijfers van betrokken organisaties lijken deze zorgen deels te bevestigen, waaronder recente cijfers van De Kindertelefoon, andere cijfers (vooralsnog) niet. Het ministerie houdt daarom samen met deze organisaties de (cijfermatige) ontwikkelingen momenteel en ook de komende tijd nauwlettend in de gaten. Tot slot geeft de demissionair staatssecretaris aan dat hij het eens is met de onderzoekers. Het kabinet is zich bewust van de negatieve effecten van de sluiting van het onderwijs voor kinderen en gezinnen, zoals onder andere verwoord in het onderzoek van de Universiteit Leiden en daarom is eerder aangegeven dat zodra het kan, de scholen weer open moeten gaan. De basisscholen kunnen vanaf 8 februari 2021 weer open. De dreiging van een derde golf door varianten van het virus maakt het helaas onmogelijk om nu ook de scholen in het voortgezet onderwijs te openen.¹⁰⁴

25

Op 25 februari dient Kamerlid Westerveld een motie in. Zij constateert dat de uitwerking van het Jeugdpakket en het Jeugdplan ter ondersteuning van de jeugd besproken gaat worden met jongeren en jongerenorganisaties, maar dat kwetsbare jongeren minder makkelijk actief worden bij een jongerenorganisatie. Westerveld overweegt dat juist als het gaat om zaken als kindermishandeling, mentale gezondheid en beleid voor kwetsbare jongeren, het belangrijk is dat de doelgroep zelf aangesloten is. Daarom verzoekt het Kamerlid de regering, om met jongerenorganisaties op zoek te gaan naar manieren om ook kwetsbare jongeren te betrekken bij het uitwerken van de plannen. Deze motie wordt Kamerbreed aangenomen.¹⁰⁵

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

April
21

Op 21 april 2020 sturen de Kamerleden Von Martels (CDA), Peters en Van Nispen (SP) schriftelijke vragen naar minister De Jonge. De Kamerleden willen onder andere weten of de minister bekend is met de oproep van Scouting Nederland aan de overheid om financiële hulp door toedoen van de coronacrisis. Ook willen de Kamerleden weten of het beeld klopt dat jeugd- en jongerenwerk als scouting, kindervakantieorganisaties en speeltuinverenigingen uitgesloten zijn van financiële ondersteuning in tijden van financiële crisis (in tegenstelling tot sportverenigingen). Verder informeren zij of de minister bereid is om te bezien op welke manier verenigingen voor jeugd- en jongerenwerk alsnog geholpen kan worden, zodat ook deze verenigingen het hoofd boven water kunnen houden gedurende de huidige coronacrisis.¹⁰⁶

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Mei 07

Op 7 mei stuurt minister De Jonge een update over de stand van zaken COVID-19 naar de Kamer. De minister geeft aan dat hij dat hij een aantal maatregelen wil versoepelen, waarbij het kabinet een aantal sectoren/activiteiten weer (gedeeltelijk) opent per 11 mei:

- Voor zowel de jeugd als voor volwassenen geldt dat alleen trainingen zijn toegestaan. Wedstrijden, competities en toernooien kunnen tot 1 september nog niet plaatsvinden. Ook blijven kleedruimtes (inclusief douches) en kantines gesloten;
- De wekelijkse bijeenkomsten van scouting-, cultuur-, kunst-, en andere jeugdverenigingen voor kinderen tot en met 18 jaar zijn toegestaan onder dezelfde voorwaarden als sport.
- De bibliotheken worden heropend voor jong en oud.¹⁰⁷

17

Op 17 mei overhandigt de VNG het verslag van de ‘Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis’ aan het kabinet.¹⁰⁸ In achterstandswijken drukt het wegvallen van het aanbod in vrijetijdsbesteding extra zwaar: weinig jongeren zijn lid van een sportclub, en zijn aangewezen op sportjongerenwerk dat momenteel voor deze leeftijdscategorie is weggefallen. Ook de buurthuizen, waar normaliter voor deze groepen allerlei activiteiten worden aangeboden, zijn dicht. Verder heeft de werkgroep zich beziggehouden met handelingsperspectief van jongeren. De professionals zijn van mening dat het ‘nieuwe normaal’ lokaal, samen met kinderen, jongeren en hun opvoeders moet worden ontworpen. Het frame wordt dan veranderd: het gaat niet langer meer over het gehoorzamen aan door anderen opgelegde regels, maar om het dragen van sociale verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor sport en vrijetijdsbesteding van de jeugd. Als je wordt uitgenodigd of uitgedaagd om mee te denken over je eigen sociale leven in coronatijd, snijdt het mes aan verschillende kanten: je voelt je gehoord, je doet ertoe, en bovendien ben je eerder geneigd je aan nieuwe regels te conformeren als jezelf betrokken bent geweest bij het tot stand komen daarvan.¹⁰⁹

20

Op 20 mei reageert minister De Jonge op de Kamervragen¹¹⁰ van Von Martels c.s. omtrent de verenigingen voor jeugd- en jongerenwerk die in de problemen komen door de coronacrisis (*zie 21 april 2020*). Allereerst geeft de minister aan bekend te zijn met de oproep om financiële hulp vanuit Scouting Nederland. Wat betreft de uitsluiting voor financiële ondersteuning geeft de minister aan dat dit verschilt per organisatie. De rijksbrede steunmaatregelen kunnen met voorwaarden ook van toepassing zijn op organisaties werkzaam binnen het jeugd- en jongerenwerk. Om in aanmerking te komen voor de Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren COVID-19 (TOGS-regeling) moet in ieder geval een hoofd- of nevenactiviteit van de betreffende vereniging bij de Kamer van Koophandel zijn opgenomen op de lijst met vastgestelde Standaard Bedrijfsindeling (SBI)-codes. Sommige speeltuinen en scoutingverenigingen kunnen wél onder de TOGS vallen omdat zij een nevenactiviteit hebben die daarvoor in aanmerking komt. Daarnaast verschilt het per gemeente of zij ‘scouting’ al dan niet in aanmerking laten komen voor het steunpakket voor sportverenigingen. Verder geeft de minister aan dat het nog lastig is in te schatten wat de effecten van de huidige crisis zal zijn voor deze verenigingen. De gemeente is de eerstverantwoordelijke overheid voor deze verenigingen en mocht de situatie voor de scouting of jeugdwerk langdurig voortduren dan zullen deze verenigingen dan ook met de gemeente moeten kijken welke mogelijkheden er zijn om het voortbestaan van deze voorzieningen niet in gevaar te laten komen.¹¹¹

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Juni

11

Op 11 juni stuurt minister De Jonge een brief naar de Tweede Kamer inzake 'Kinderen en jongeren op zomerkamp'. In deze brief geeft de minister aan dat de protocollen opgesteld door de aanbieders van kampen en vakantie voor kinderen en jongeren voldoen aan de gestelde coronamaatregelen. Dit betreft kindervakanties, dagactiviteitenkampen of zomerkampen georganiseerd door onder andere gemeenten, scoutingverenigingen, onderwijsinstellingen, sportverenigingen en (culturele of religieuze) jeugdverenigingen. Hiermee kunnen jeugdigen ook in coronatijd mee met kindervakanties en zomerkampen. Dit is extra belangrijk voor kinderen en jongeren in kwetsbare posities en kwetsbare jongeren met een beperking.¹¹²

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en
kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen
(kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Juli

02

Op 2 juli dienen Kamerleden Peters, Wörsdörfer (VVD), Raemakers, Westerveld, Hijink (SP), Jansen (PVV), Sazias (50PLUS), Voordewind (CU) en Van der Staaij (SGP) een motie in. Zij constateren dat jeugd- en jongerenwerk, scouting en speeltuinverenigingen in de financiële problemen kunnen komen door een gebrek aan inkomsten vanwege de coronamaatregelen. Deze financiële problemen zouden met relatief weinig geld op te lossen zijn. Daarnaast constateren bovenstaande Kamerleden dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor lokaal subsidiebeleid, maar deze verantwoordelijkheid niet altijd lijken te pakken. Om die reden verzoeken zij de regering contact op te nemen met de VNG, te inventariseren waar jeugdwerk direct in de problemen komt en afspraken te maken hoe deze problemen kunnen worden opgelost. Deze motie wordt Kamerbreed aangenomen.¹¹³

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Augustus

11

Op 11 augustus wordt er vanuit de directie Jeugd een nota ter beslissing gestuurd naar [ambtelijk VWS]. In deze nota wordt de motie¹¹⁴ van Peters c.s. behandeld (*zie 2 juli 2020*). De organisaties waar het om gaat trekken veelal jeugd uit minder goed gesitueerde gezinnen en biedt hen verantwoorde vrijetijdsbesteding die hun ontwikkeling ten goede komt. Het is om die reden extra van belang dat deze organisaties hun activiteiten kunnen blijven aanbieden. Daarom wordt er vanuit de Directie Jeugd aangeraden om deze organisaties tegemoet te komen en daarvoor zoveel mogelijk aan te sluiten bij de regeling in de sport. [Ambtelijk VWS] ondertekent deze nota.¹¹⁵

31

Op 31 augustus stuurt minister Ollongren een brief naar de Kamer over een aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden. Onderdeel hiervan is een tegemoetkoming van € 7 miljoen voor extra kosten voor lokale vrijwilligersorganisaties zoals speeltuinen en scouting.¹¹⁶

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

September

01

Op 1 september stuurt minister De Jonge een brief naar de Kamer inzake ‘Lessons Learned COVID-19’. De minister stelt dat kinderen en jongeren minder kwetsbaar zijn voor het virus. Desalniettemin heeft het jeugdveld geconstateerd dat de coronamaatregelen zelf grote impact kunnen hebben op het welzijn, en het ontwikkelingsperspectief van kinderen en jongeren. De aanbeveling vanuit het jeugdveld is om dit perspectief specifiek in de afwegingen te betrekken, mocht er een tweede golf komen. Opdat kinderen, jongeren en jongvolwassenen zich voldoende, in veiligheid, kunnen ontwikkelen middels scholing, dagbesteding, sport, stages, bijbaantjes en contact met leeftijdsgenoten.¹¹⁷

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Oktober 08

Op 8 oktober stuurt de minister van BZK de kabinetsreactie op het verslag¹¹⁸ van de werkgroep ‘Sociale Impact van de Coronacrisis’ ([zie 17 mei 2020](#)) en het Manifest¹¹⁹ ‘Kom op voor de meest kwetsbare gebieden’ ([zie 16 juni 2020](#)) naar de Kamer. Naast acties van MDT-organisaties en het kabinet om eenzaamheid en somberheid tegen te gaan, worden er ook acties ter bevordering van ontmoeting en het vergroten van netwerk en vaardigheden georganiseerd. Het kabinet schaaft de MDT op als plek waar jongeren leren over sociaal ondernemerschap en waar er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van vaardigheden en talenten van de jeugd ([zie ook 8 oktober 2020](#)) ‘1. Mentaal welbevinden’).¹²⁰

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

November

03

Op 3 november worden de vragen van de vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en de antwoorden van de minister van BZK naar de Kamer gestuurd. De vragen hebben betrekking op het ‘aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden’ ([zie 31 augustus 2020](#)). De minister gaat onder andere in op de maatregelen van het aanvullend pakket. Met betrekking tot ‘vrijwilligersorganisaties Jeugd’ geeft de minister aan dat zij zich het best laten vergelijken met amateursportverenigingen en buurthuizen. Voor deze sectoren was eerder al compensatie toegezegd.¹²¹ Gemiddeld bedraagt de compensatie die amateursportverenigingen en buurthuizen voor hun vaste lasten ontvangen zo’n € 2.500 voor de periode 1 maart – 1 juni. Dit bedrag is richtinggevend gebruikt bij het berekenen van de compensatie voor de vrijwilligersorganisaties Jeugd. Het aantal organisaties dat in aanmerking kan komen voor de compensatie is vastgesteld op circa 2.900. Het totale compensatiebedrag is dan ook vastgesteld op € 7,3 miljoen (€ 2.500 x 2.900).¹²²

16

Op 16 november sturen de staatssecretaris van VWS en de minister voor Rechtsbescherming een voortgangsbrief Jeugd naar de Kamer. In de brief wordt er ingegaan op de motie¹²³ van Peters c.s. ([zie 2 juli 2020](#)). Ter invulling van de motie heeft het ministerie van VWS contact opgenomen met de VNG en de betrokken brancheorganisaties om gezamenlijk in kaart te brengen waar financiële problemen (wegens de coronamaatregelen) bij jeugd- en jongerenwerk zich voordoen. Op basis van deze inventarisatie heeft het kabinet besloten om dit mee te nemen bij het tweede steunpakket voor gemeenten, provincies en waterschappen waarbij €777 miljoen extra beschikbaar werd gesteld, waarvan € 7,3 miljoen voor lokale vrijwilligersorganisaties, waaronder scoutingverenigingen.¹²⁴

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

December

04

Op 4 december stellen de Kamerleden Peters en Van Beukering-Huijbregts (D66) schriftelijke vragen over het artikel ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’ aan de staatssecretaris van VWS. Op 1 december publiceerden De Halsterse Krant en De Zuidwestkrant dit artikel, waaruit bleek dat de Gemeente Woensdrecht meer dan € 8.200 krijgt vanuit het Rijk om jeugd- en jongerenwerk en scoutingverenigingen te compenseren voor de opgelopen coronaschade. Volgens D66 Woensdrecht: *“heeft het college in deze gemeente Woensdrecht zeer ingewikkelde en niet te behalen criteria verzonnen om dit geld niet aan de organisaties waar het voor bestemd was te hoeven uitkeren”*. Daarom diende D66 Woensdrecht een voorstel in om ervoor te zorgen dat dit geld alsnog bij de organisaties terecht zou komen.¹²⁵

Kamerleden Peters en Van Beukering-Huijbregts willen onder andere weten of de toegezegde € 7,3 miljoen inderdaad beschikbaar is gekomen en of het klopt dat de beschikbare middelen meestal niet gebruikt worden voor het doel waarvoor ze bestemd zijn. Verder willen zij weten of de staatssecretaris van mening is dat geld dat beschikbaar is gesteld voor de jeugd, ook gebruikt moet worden voor de jeugd. Ook willen zij weten of de staatssecretaris bereid is om in gesprek te gaan met gemeenten om noodlijdende jeugd- en jongerenorganisaties en speeltuinen alsnog te hulp te schieten met het beschikbare geld.¹²⁶

08

Op 8 december stuurt minister De Jonge een stand-van-zakenbrief COVID-19 naar de Kamer. Met betrekking tot het perspectief voor jeugd en jongeren schrijft de minister dat het kabinet met een Jeugdpakket van € 58,5 miljoen een gerichte financiële impuls wil geven aan gemeenten om samen met jongeren, lokale organisaties en de evenementensector volledig ‘coronaproof’ kleinschalig activiteiten te programmeren op het gebied van cultuur, sport en andere zinvolle vrijetijdsbesteding.¹²⁷

14

Op 14 december stuurt minister De Jonge een brief inzake de ‘coronamaatregelen 14 december 2020’ (*zie 14 december 2020*) naar de Kamer. Het vorige week aangekondigde Jeugdpakket kan tijdens de kerstvakantie gedeeltelijk plaatsvinden. Sportactiviteiten voor kinderen tot en met zeventien jaar kunnen doorgaan, mits het onder begeleiding is en buiten plaatsvindt. Alle digitale activiteiten kunnen doorgaan.¹²⁸

Inhoud

Leeswijzer

Kantelmomenten

1. Mentaal welbevinden

2020

2021

2. Veiligheid en kindermishandeling

2020

2021

3. Jeugdverenigingen (kunst, cultuur en scouting)

2020

2021

Bronnen

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

Dec

Jan

Feb

Januari

11

Op 11 januari 2021 reageert staatssecretaris Blokhuis op de schriftelijke vragen¹²⁹ van de Kamerleden Peters en Van Beukering-Huijbregts (*zie 4 december 2020*). De staatssecretaris geeft aan dat de signalen (met betrekking tot de beschikbare middelen die meestal niet gebruikt worden waar ze voor bestemd zijn) hem nog niet eerder hadden bereikt. De staatssecretaris is van mening dat het geld dat beschikbaar wordt gesteld voor de jeugd, daadwerkelijk gebruikt moet worden voor de jeugd. Ten opzichte van de laatste vraag, geeft de staatssecretaris aan dat als blijkt dat de middelen inderdaad nog niet ingezet worden voor het beoogde doel, het goed is dat de VNG dit nogmaals onder de aandacht brengt bij gemeenten. Ook stelt de staatssecretaris dat hij in gesprek zal gaan met de VNG over wat ze extra gaan doen om ervoor te zorgen dat het geld besteed wordt aan het beoogde doel. De staatssecretaris zal de Kamer nader informeren over het verloop en de uitkomst van dit gesprek.¹³⁰

Eindnoten

Vanaf dit overzicht kunt u terug naar de lopende tekst door op het cijfer voor de eindnoot te klikken.

1 Medewerker van directie Jeugd (2022, 27 mei). Feedback op de tijdlijn ‘Jeugd’ (maart 2020 tot en met februari 2021).

2 VWS (2020, 17 maart). Actielijst conference call Zorg voor de Jeugd in tijden van corona.

3 Medewerker van directie Jeugd (2022, 27 mei). Feedback op de tijdlijn ‘Jeugd’ (maart 2020 tot en met februari 2021).

4 Ben Bugter (2020, 16 maart). Model Continuïteit Convenant Corona-virus [LinkedIn-bericht].

5 Peters en Van den Berg (2020, 20 maart). Een convenant voor gemeenten en (jeugd)zorgaanbieders om de continuïteit van (jeugd)zorg aan te bieden in tijden van de coronacrisis (2020Z05389). URL: [Detail 2020D11170 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

6 Minister voor VWS (2020, 25 maart). COVID-19: Update stand van zaken (25295-199). URL: [COVID-19: Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

7 Rijksoverheid (2020, 25 maart). Coronacrisis: financiële duidelijkheid jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning.

8 Westerveld c.s. (2020, 30 maart). Jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ (2020Z05787). URL: [Jeugdzorg en de \(jeugd-\)GGZ | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

9 Minister van VWS (2020, 31 maart). COVID-19 – Update stand van zaken (25295-200). URL: [COVID-19 - Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

10 Minister van VWS (2020, 7 april). COVID-19 Update stand van zaken (25295-219). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

11 Minister van VWS (2020, 15 april). COVID-19 Update stand van zaken (25295-249). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

12 Rijksoverheid (2020, 25 maart). Uitwerking continuïteit van financiering Jeugdwet en WMO – VNG en Rijk.

13 Minister van VWS (2020, 22 april). COVID-19 Update stand van zaken (25295-277). URL: [COVID-19: Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

14 Minister van VWS (2020, 7 april). COVID-19 Update stand van zaken (25295-219). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

15 Renkema en Westerveld (2020, 23 april). De continuïteit van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg (2020D15817). URL: [De continuïteit van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

16 Zorg voor de Jeugd (2020, 30 april). Position Paper: Denk om het kind bij het afbouwen van de lockdown.

17 Peters en Van den Berg (2020, 20 maart). Een convenant voor gemeenten en (jeugd)zorgaanbieders om de continuïteit van (jeugd)zorg aan te bieden in tijden van de coronacrisis (2020Z05389). URL: [Detail 2020D11170 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

18 Ben Bugter (2020, 16 maart). Model Continuïteit Convenant Corona-virus [LinkedIn-bericht].

19 Zie 25 maart 2020 ‘Mentaal welbevinden’.

20 Minister van VWS (2020, 6 mei). Antwoord op vragen van de leden Peters en Van den Berg over een convenant voor gemeenten en (jeugd)zorgaanbieders om de continuïteit van (jeugd)zorg aan te bieden in tijden van de coronacrisis. URL: [Detail 2020D17201 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

21 Minister van VWS (2020, 7 mei). COVID-19 Update stand van zaken (25295-315).

URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

22 Rijksoverheid (2020, 11 mei). Poster: Op 11 mei gaan de basisscholen weer open.

23 VNG (2020, 17 mei). Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis.

24 Minister van VWS (2020, 19 mei). COVID-19 Update stand van zaken (25295-351). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

25 Raemakers (2020, 2 juni). De gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in jeugdzorg (2020Z09897). URL: [De gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in jeugdzorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

26 Minister voor VWS (2020, 4 juni). COVID-19 Update stand van zaken (25295-386). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

27 Zie info op 7 mei in hoofdstuk 2: ‘Sport en Jeugdverenigingen’

28 Minister van VWS en minister voor Rechtsbescherming (2020, 17 juni). Voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren (31839-730). URL: [Voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

29 Westerveld c.s. (2020, 30 maart). Jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ (2020Z05787). URL: [Jeugdzorg en de \(jeugd-\)GGZ | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

30 Minister van VWS (2020, 18 juni). Antwoord op vragen van de leden Westerveld, Renkema en Kuiken over de jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ. URL: [Detail 2020D24660 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

31 Raemakers (2020, 2 juni). De gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in jeugdzorg (2020Z09897). URL: [De gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in jeugdzorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

32 Minister van VWS (2020, 3 juli). Antwoord op vragen van het lid Raemakers over de gevolgen van de coronacrisis voor kinderen en jongeren in jeugdzorg. URL: [Detail 2020D28548 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

33 Renkema en Westerveld (2020, 23 april). De continuïteit van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg (2020D15817). URL: [De continuïteit van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

34 Zie 25 maart 2020 ‘Mentaal welbevinden’.

35 Minister van BZK (2020, 28 mei). Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden (35420-43). URL: [Compensatiepakket coronacrisis medeoverheden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

36 Minister van VWS (2020, 21 juli). Antwoord op vragen van de leden Renkema en Westerveld over de continuïteit van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg. URL: [Detail 2020D30277 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

37 Zorg voor de Jeugd (2020, 30 juli). Voorbereiden op een eventuele tweede (regionale) golf van het coronavirus.

38 Experttafel Lessons Learned (2020, 13 augustus). Effecten Generieke Lockdownmaatregelen op kwetsbare personen.

39 Knijnenburg (2020, 4 augustus). Effecten generieke lockdown op kwetsbare groepen.

40 Maas (n.d.). Effecten generieke lockdown op kwetsbare groepen.

41 Van de Maat & Popma (n.d.). Jeugd aan het roer: Lessen uit de coronamaatregelen.

42 Soffer (2020, 3 augustus). Effecten generieke lockdown op kwetsbare groepen.

43 Minister van VWS (2020, 1 september). Lessons Learned Covid-19 (25295-508). URL: [Lessons Learned Covid-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

44 Zie 17 mei 2020 ‘1. Mentaal welbevinden’.

45 Zie 16 juni 2020 ‘2. Veiligheid en kindermishandeling’.

46 Minister van BZK (2020, 8 oktober). Kabinetsreactie op het verslag van de werkgroep ‘Sociale Impact van de Coronacrisis’ en het Manifest ‘Kom op voor de meest kwetsbare gebieden’ (34477-73). URL: [Detail 2020D39589 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

47 Veiligheidsberaad (2020, 19 oktober). Oplegnotitie Jongeren in coronatijd [Intern document Directie Jeugd].

48 Staatssecretaris van VWS en de minister voor Rechtsbescherming (2020, 16 november). Voortgangsbrief Jeugd (31839-751). URL: [Jeugdzorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

49 Minister van VWS (2020, 18 november). Stand van zakenbrief COVID-19 (25295-713). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

50 Minister van VWS (2020, 8 december). Stand van zakenbrief COVID-19 (25295-771). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

51 Rijksoverheid (2020, 14 december). Scholen geven vooral afstandsonderwijs rondom kerstvakantie.

52 Minister van VWS (2020, 14 december). Coronamaatregelen 14 december 2020 (25295-800). URL: [Coronamaatregelen 14 december 2020 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

53 NOS.nl (2020, 23 december). Crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast, suïcidale jongeren in de knel [Nieuwsbericht].

54 OS.nl (2020, 23 december). Crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast, suïcidale jongeren in de knel [Nieuwsbericht].

55 Van der Staaij (2020, 24 december). Het bericht dat de crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast is (2020Z25727). URL: [Het bericht dat de crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast is | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

56 Westerveld en Renkema (2020, 24 december). De forse stijging van jongeren die kampen met suïcidaliteit en eetstoornissen (2020D54091). URL: [De forse stijging van jongeren die kampen met suïcidaliteit en eetstoornissen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

57 Minister van VWS (2021, 13 januari). Stand van zakenbrief COVID-19 (25295-874). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

58 Motie-Klaver (nr. 923, 25295). Motie van het lid Klaver over het aantal crisisplekken in de (jeugd-)GGZ opschalen. URL: [Detail 2021Do2717 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

59 Motie-Dik Faber en Diertens (nr. 538, 32793). Motie van de leden Dik-Faber en Diertens over een nationaal preventieakkoord mentale gezondheid. URL: [Detail 2021Do4467 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

60 Motie-Klaver (nr. 923, 25295). Motie van het lid Klaver over het aantal crisisplekken in de (jeugd-)GGZ opschalen. URL: [Detail 2021Do2717 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

61 Minister van VWS (2021, 2 februari). Stand van zakenbrief COVID-19 (25295-950). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

62 Rijksoverheid (2021, 2 februari). Situatie rondom corona blijft ernstig, lockdown wordt verlengd.

63 Ministerie van VWS (2021, 3 februari). 20210203 De Jeugd weer perspectief bieden in coronatijd tbv stuurgroep [Interne memo Directie Jeugd].

64 Motie-Ploumen c.s. (nr. 960, 25295). Motie van het lid Ploumen c.s. over een Deltaplan Jeugd. URL: [Motie van het lid Ploumen c.s. over een Deltaplan Jeugd | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

65 Van der Staaij (2020, 24 december). Het bericht dat de crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast is (2020Z25727). URL: [Het bericht dat de crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast is | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

66 Staatssecretaris van VWS (2021, 5 februari). Antwoord op vragen van het lid Van der Staaij over het bericht dat de crisisopvang jeugdpsychiatrie overbelast is. URL: [Detail 2021Do5423 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

67 Westerveld en Renkema (2020, 24 december). De forse stijging van jongeren die kampen met suïcidaliteit en eetstoornissen (2020D54091). URL: [De forse stijging van jongeren die kampen met suïcidaliteit en eetstoornissen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Eindnoten (vervolg)

68 Staatssecretaris van VWS (2021, 5 februari). Antwoord op vragen van de leden Westerveld en Renkema over de forse stijging van jongeren die kampen met suïcidaliteit en eetstoornissen. URL: [Detail 2021Do5424 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

69 Ministerie van VWS (2021, 12 februari). Eerste aanzet voor Deltaplan Jeugd versie 12 februari 2021 [Interne presentatie Directie Jeugd].

70 Minister en staatssecretaris van VWS (2021, 12 februari). Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (25295-988). URL: [Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

71 Minister van VWS (2021, 23 februari). Stand van zakenbrief COVID-19 en kabinetsreactie op 100e en 101e OMT-advies (25295-995). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 en kabinetsreactie op 100e en 101e OMT-advies | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

72 Motie-Klaver (nr. 923, 25295). Motie van het lid Klaver over het aantal crisisplekken in de (jeugd-)GGZ opschalen. URL: [Detail 2021Do2717 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

73 Staatssecretaris van VWS (2021, 24 februari). Reactie op de motie van het lid Klaver over het aantal crisisplekken in de (jeugd-)GGZ opschalen (25424-582). URL: [Detail 2021Do8106 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

74 Westerveld c.s. (2020, 30 maart). Jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ (2020Zo5787). URL: [Jeugdzorg en de \(jeugd-\)GGZ | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

75 Minister van VWS (2020, 7 april). COVID-19 Update stand van zaken (25295-219). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

76 Rijksoverheid (2020, 7 april). Wat als de spanningen thuis oplopen?

77 Rijksoverheid (2020, 25 april). Start landelijke campagne tegen huiselijk geweld in coronacrisis.

78 Medewerker Jeugd (2021, 10 december). Feedback tijdlijn ‘Jeugd’.

79 Zie 18 juni 2021.

80 Minister van VWS (2020, 7 mei). COVID-19 Update stand van zaken (25295-315). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

81 Rijksoverheid (2020, 18 mei). Wees alert op de thuissituatie.

82 Halsema c.s. (2020, 16 juni). Kom op voor de meest kwetsbare gebieden.

83 Minister van VWS en minister voor Rechtsbescherming (2020, 17 juni). Voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren (31839-730). URL: [Voortgang van de acties om de zorg voor jeugd te verbeteren | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

84 Minister van VWS en de minister voor Rechtsbescherming (2020, 18 juni). Vierde voortgangsrapportage Geweld hoort nergens thuis (28345-234). URL: [Vierde voortgangsrapportage Geweld hoort nergens thuis | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

85 Westerveld c.s. (2020, 30 maart). Jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ (2020Zo5787). URL: [Jeugdzorg en de \(jeugd-\)GGZ | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

86 Zie 7 april 2020 ‘Veiligheid en kindermishandeling’.

87 Minister van VWS (2020, 18 juni). Antwoord op vragen van de leden Westerveld, Renkema en Kuiken over de jeugdzorg en de (jeugd-)GGZ. URL: [Detail 2020D24660 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

88 Verwey-Jonker Instituut (2020, 18 juni). Kwetsbare gezinnen in tijden van Corona.

89 Fier.nl (2020, 23 september). Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona.

90 Van der Graaf (2020, 24 september). Het bericht ‘Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona’. URL: [Detail 2020D37093 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

91 Van der Graaf (2020, 24 september). Het bericht ‘Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona’. URL: [Detail 2020D37093 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

92 Fier.nl (2020, 23 september). Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona.

93 Staatssecretaris van VWS (2020, 6 november). Antwoord op vragen van het lid Van der Graaf over het bericht ‘Forse stijging aantal slachtoffers van kindermishandeling en seksueel geweld op chat tijdens corona’. URL: [Detail 2020D44729 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

94 Medewerker Jeugd (2021, 10 december). Feedback tijdlijn ‘Jeugd’.

95 Universiteit Leiden (2021, 6 januari). Tijdens lockdown meer slachtoffers van kindermishandeling.

96 Universiteit Leiden (2021, 6 januari). Tijdens lockdown meer slachtoffers van kindermishandeling.

97 Westerveld c.s. (2021, 18 januari). Emotionele verwaarlozing en huiselijk geweld als gevolg van de lockdown (2021Do2098). URL: [Emotionele verwaarlozing en huiselijk geweld als gevolg van de lockdown | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

98 Verwey-Jonker Instituut (2020, 18 juni). Kwetsbare gezinnen in tijden van Corona.

99 Universiteit Leiden (2021, 6 januari). Tijdens lockdown meer slachtoffers van kindermishandeling.

100 IGJ en Inspectie Justitie en Veiligheid.

101 Staatssecretaris van VWS (2021, 4 februari). Interdepartementale aanpak seksueel geweld (34843-45). URL: [Interdepartementale aanpak seksueel geweld | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

102 Westerveld c.s. (2021, 18 januari). Emotionele verwaarlozing en huiselijk geweld als gevolg van de lockdown (2021Do2098). URL: [Emotionele verwaarlozing en huiselijk geweld als gevolg van de lockdown | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

103 Universiteit Leiden (2021, 6 januari). Tijdens lockdown meer slachtoffers van kindermishandeling.

104 Staatssecretaris van VWS (2021, 5 februari). Antwoord op vragen van de leden Westerveld, Van den Hul en Van der Graaf over emotionele verwaarlozing en huiselijk geweld als gevolg van de lockdown. URL: [Detail 2021Do5381 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

105 Motie-Westerveld (nr. 242, 28345). Motie van het lid Westerveld over ook kwetsbare jongeren betrekken bij de uitwerking van het Jeugdpakket en het Jeugdplan. URL: [Detail 2021Do8424 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

106 Von Martels c.s. (2020, 21 april). Het bericht dat verenigingen voor jeugd- en jongerenwerk in de problemen komen door de coronacrisis. URL: [Detail 2020D15275 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

107 Minister van VWS (2020, 7 mei). COVID-19 Update stand van zaken (25295-315). URL: [COVID-19 Update stand van zaken | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

108 Zie ‘1. Mentaal welbevinden’ voor toelichting van deze werkgroep.

109 VNG (2020, 17 mei). Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis.

110 Von Martels c.s. (2020, 21 april). Het bericht dat verenigingen voor jeugd- en jongerenwerk in de problemen komen door de coronacrisis. URL: [Detail 2020D15275 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

111 Minister van VWS (2020, 20 mei). Antwoord op vragen van de leden Von Martels en Van Nispen over het bericht dat verenigingen voor jeugd- en jongerenwerk in de problemen komen door de coronacrisis. URL: [Detail 2020D19399 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

112 Minister van VWS (2020, 11 juni). Kinderen en jongeren op zomerkamp (35300-XVI-164). URL: [Kinderen en jongeren op zomerkamp | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

113 Motie-Peters c.s. (nr. 738, 25295). Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk. URL: [Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

114 Motie-Peters c.s. (nr. 738, 25295). Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk. URL: [Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

115 Ministerie van VWS (2020, 11 augustus). Nota Ernst claim scouting [Interne nota].

116 Minister van BZK (2020, 31 augustus). Aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden (45420-104). URL: [Aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

117 Minister van VWS (2020, 1 september). Lessons Learned Covid-19 (25295-508). URL: [Lessons Learned Covid-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

118 Zie 17 mei 2020 ‘1. Mentaal welbevinden’.

119 Zie 16 juni 2020 ‘2. Veiligheid en kindermishandeling’.

120 Minister van BZK (2020, 8 oktober). Kabinetsreactie op het verslag van de werkgroep ‘Sociale Impact van de Coronacrisis’ en het Manifest ‘Kom op voor de meest kwetsbare gebieden’ (34477-73). URL: [Detail 2020D39589 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

121 Minister voor Medische Zorg (2020, 1 mei). Steunpakket Sportverenigingen gevolgen COVID-19 maatregelen (30234-244). URL: [Steunpakket Sportverenigingen gevolgen COVID-19 maatregelen | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

122 Ziengs en Hendrickx (2020, 3 november). Lijst van vragen en antwoorden over het aanvullend compensatiepakket coronacrisis medeoverheden (35420-178). URL: [Noodpakket banen en economie | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

123 Motie-Peters c.s. (nr. 738, 25295). Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk. URL: [Motie van het lid Peters c.s. over contact met de VNG over jeugd- en jongerenwerk | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

124 Staatssecretaris van VWS en de minister voor Rechtsbescherming (2020, 16 november). Voortgangsbrief Jeugd (31839-751). URL: [Jeugdzorg | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

125 Halsterse-zuidwestkrant.nl (2020, 1 december). ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’ [Nieuwsbericht].

126 Peters en Van Beukering-Huijbregts (2020, 4 december). Het bericht ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’ (2020Z23920). URL: [Het bericht ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’. | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

127 Minister van VWS (2020, 8 december). Stand van zakenbrief COVID-19 (25295-771). URL: [Stand van zakenbrief COVID-19 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

128 Minister van VWS (2020, 14 december). Coronamaatregelen 14 december 2020 (25295-800). URL: [Coronamaatregelen 14 december 2020 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

129 Peters en Van Beukering-Huijbregts (2020, 4 december). Het bericht ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’ (2020Z23920). URL: [Het bericht ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’. | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

130 Staatssecretaris van VWS (2021, 11 januari). Antwoord op vragen van de leden Peters en Van Beukering-Huijbregts over het bericht ‘Scouting en jeugd- en jongerenwerk bestolen’. URL: [Detail 2021Do0961 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

